

ZPRAVODAJ

GLADÍRIS

LISTOPAD 2000

Č. 110

ROČNÍK XXXII.

ZPRAVODAJ GLADIRIS č. 110

Ročník XXXII, listopad 2000

Pro potřebu svých členů vydává SZO ČZS Gladiris, specializovaná organizace pěstitelů mečíků, kosatců a denivek při Územní radě ČZS v Novém Jičíně. Řídí redakční rada.
Tiskne SIAK s.r.o.

<u>Obsah :</u>	<u>strana:</u>
<i>Výroční členská schůze</i>	2
<i>Tvárcům výstavy</i>	3
<i>Složení výboru</i>	4
<i>Evidence členů</i>	4
<i>Noví členové</i>	4
<i>Pěstitelské zápolení</i>	5
<i>Pěstování mečíků a další záležitosti</i>	7
<i>Celostátní výstava N.Jičín 2000</i>	9
<i>Co řekli A.Smith a John Pilbeam</i>	11
<i>Anketa diváků</i>	13
<i>Naše výstava se každopádně líbila</i>	14
<i>Výstavy mečíků a jejich hodnocení u nás a ve světě</i>	20
<i>Zpráva o konání jubilejní výstavy v Nemyčevsi</i>	23
<i>32.výstava v Rapotíně</i>	25
<i>Výstava mečíků v Hodonicích 2000</i>	26
<i>Moje zkušenosti s pěstováním mečíků</i>	27
<i>Mečíky z východní Evropy</i>	30
<i>Denivky „Křížít nebo nekřížít“</i>	36
<i>Umíráním pro život</i>	38
<i>Jak pěstuji Rhodohypoxis</i>	40

VÝBOR ZSO GLADIRIS ZVE VŠECHNY SVÉ ČLENY NA VÝROČNÍ ČLENSKOU SCHŮZI

Která se koná v sobotu 3. února 2001, v Internátní škole
a učilišti, tř. Tomáše Bati, 1266 Otrokovice

Schůze proběhne dopoledne ve velkém sále s tímto programem:
(Snídaně v bufetu od 7.00, burza přebytků a setkání mečíkářů.

VČS v 9.00 hod.

XX

Zahájení.

- 1) Zpráva předsedy o činnosti ZSO za rok 2000
- 2) Zpráva o hospodaření za rok 2000 a návrh rozpočtu
- 3) Zpráva revizní komise
- 4) Organizační záležitosti, (přestávka)
- 5) Diskuse
- 6) Schválení usnesení
- 7) Závěr schůze (oběd v přísálí od 11.30-12.00)

*****

Ubytování a stravování:

Nepočítáme s žádnými změnami v ubytování a stravování, pro členy, kteří v Otrokovicích v učilišti ještě nebyli oznamujeme, že autobus městské dopravy odjíždí od vlakového nádraží směrem k Štěrkáči, vystupte na poslední zastávce. Ubytování je v pokojích po studentech, kteří odjíždějí na sobotu a neděli domů, dva pokoje mají společnou toaletu a sprchu. Možnost zajištění samostatného pokoje pro manžely, jinak jsou pokoje pro 4 osoby. Stravování pro příchodí v pátek večer je individuální, možnost večeře v hotelu Barum, nebo nejbližší restauraci. Oběd v sobotu je v místě konání schůze, včetně stálého občerstvení v bufetu, který bude obsluhován po celou dobu schůze. Prosím, objednávky noclehů a obědů písemně po obdržení Zpravodaje na adresu P. Mirrának 763 01 Mysločovice 169, pro opozdilce telefonicky přímo do učiliště:

noclehy: pan Fojtů, 067/7926762, obědy: p. Veselá 067/7925160

Výbor organizace očekává vysokou účast, připravte si příspěvky do diskuse!

Schůze výboru ZSO ČZS GLADIRIS proběhne v pátek večer od 18. hod.

Tvůrcům výstavy.

Čtoucím pozdravení.

Motto:

A krása snoubila se s krásou a (pokorná) duše lidská se potěšila.

Sluníčko rozmarně nakouklo nad obzor v dále
A přineslo jasný a vlahý den, naše to přání.

Ve velkém, čistém sále řady světlých stolů stojí
a ve vázách, v lahvích, květinčky hlavičky kloní.

Mečíky hrdé, mužné a vysoké,
vedle nich jiřinky křehoučké.

Kolik to barev příroda vymyslela a jimi květy obdařila!
Začíná bílá, žlutá, růžová, červená, též jasně fialová.

a mnohé další něžné květy zdobí.
Která z nich nejhezčí, kdož ví?

Lístiček řadí se k lístečku, krásný květ společně tvoří,
tyčinky, blizny, pestíky v hloubi kalíšku cudně se noří.

Jedny jsou celistvé, jiné krajkoví zdobí,
všechny však do krásy úchvatně spolu spějí.

Chodím dokola, v úžase nad krásou květů,
jež matka příroda dala pro radost světu.

A snad se i zeptáš: „Kdo snesl sem všechnu tu krásu?
Kdo dlouho přemýšlel, toužil a věnoval spoustu času?“

Jsou nenápadní a obětaví a netouží po slávě světa toho,
chtějí jen uznání a přátel krásy a PŘÍRODY mnoho.

Nežli se nadějeme, zase tu bude den jako ten dnešní.
Velikým přáním našim je, ve zdraví bychom se sešli.

Hodně zdraví, sil a štěstí, Vám věrným a milým.

*Nebesa necht' jsou Vám stále nakloněna v celém roce,
to Vám všem přeje, v obdivu Váš D. Horupka z celého srdce,*

Hodonice, 13. srpna 2000

SLOŽENÍ VÝBORU ZO ČZS GLADIRIS : (Funkční období 1999-2001)

Předseda : Václav Bajar, Smetanova 21, 75701 Valašské Meziříčí
Místopředseda : Vlastislav König, Jasenická 565, 788 14 Rapotín
Pokladník: Petr Zágora, Ostravská 94, 753 51 Bohumín - Vrbcice
Jednatel: Miroslav Novák, Vojanova 18, 779 00 Olomouc
Hospodář: Stanislav Palát, Dukelská 1060, 742 21 Kopřivnice
Matrika: Antonín Žufan, u pumpy 23, 317 05 Plzeň
Předseda red. rady: Petr Mimránek, 763 01 Mysločovice 169
Členové výboru: Ivan Šaran, Olomoucká 38, 796 00 Prostějov
Bárta Zdeněk, 675 79 Tasov 235

Revizní komise:

Předseda: Merka Štefan, Ing, Hostašovice 125, 742 71 Hodslavice
Člen: Emil Dvořák, ul.17 listopadu, 743 01 Bílovec
Jaroslav Hrabovský, Jubilejní 2, 741 01 Nový Jičín

EVIDENCE ČLENSKÉ ZÁKLADNY:

Nové přihlášky do naší organizace GLADIRIS si prosím žádejte zásadně jen u matrikáře, pana Žufana. Neposílejte peníze za členské příspěvky jiným členům výboru, ale pouze pokladníkovi. Seznam, dle kterého je rozeslán Zpravodaj, vede předseda red. rady P. Mimránek, zásadní změny v seznamu členů (nové členství, přerušení členství pro nezaplacení příspěvku, zrušení členství) mohou být provedeny pouze na pokyn pokladníka a matrikáře, po odsouhlasení výborovou schůzí. Drobné aktuální změny, například změnu bydliště (ulice či čísla domu), změnu tel. čísla nahlaste přímo P. Mimránkovi.

Noví členové:

Lubomír Hůrek	Čechova 1380	765 02 Otrokovice
Ladislav Tichý	Na Aleji 2596	738 01 Frýdek
Karel Meloun	Jívanská 664/18	193 00 Praha 9

Pěstitelské zápolení

Jan Axman

Mečíky jsem začal pěstovat na počátku 70tých let. Po shlédnutí výstavy gladiol v Rapotíně jsem si koupil několik starších odrůd. Každý další rok jsem si obstarával další odrůdy, většinou od známých pěstitelů v blízkém okolí, později i pěstitelů z celé republiky. Snažil jsem se rovněž získávat zkušenosti od přátel a informace z bulletinů, katalogů a seznamů NAGC i našich zdrojů.

Pokud jsem bydlel ve Slavoňově, měl jsem poněkud příznivější podmínky k pěstování mečíků. V roce 1983 jsem se přestěhoval do družstevního bytu v Mohelnici. Pozemek na pěstování mě poskytl švagr, bydlící asi 5 km od Mohelnice. Tento pozemek jsem musel pracně připravovat a rozšiřovat na svažitém, neobdělávaném pozemku, umístěném kolem odvodňovacího příkopu, na který jsem ještě musel navázat půdu na zlepšení podmínek k pěstování. Většina pozemku je vyvýšená, celý pozemek mírně svažité a často podrývaný krtky. Navíc je tento pozemek v oblasti, která je vzhledem k pěstování mečíků velmi problematická. Trpí nedostatkem vodních srážek, někdy zase průtržemi mračen, nebo déletrvajícimi srážkami, které odplavují půdu. Toto nejsou zrovna vhodné podmínky pro pěstování mečíků.

Pokusně jsem začal křížit v roce 1975 a dalších letech do roku 1983, než jsem se odstěhoval ze Slavoňova. Po přestěhování jsem ještě neměl celý pozemek zúrodněn a tak jsem tedy nemohl vysadit všechny novošlechtěnce (stovky hlíz nebyly vysazeny), další byly vyřazeny selektováním a část jsem pozbyl vlivem různých okolností.

Několik křížení jsem provedl v letech 1986-88, více křížení jsem provedl v roce 1990, 1991 a 1996. Z křížení 1990 jsem vypěstoval mnoho nadějných perspektivních novošlechtěnců. Mnoho mně jich zlikvidovaly tři průtrže mračen během léta a část třásněnka další rok. Zůstaly mě většinou vitálnější zbytky z mnoha křížení. Jde především o novošlechtěnce nebo introdukované semenáče z křížení na *Honor Guard*, *Treasure Island*, *Blue Night*, *Emerald Ripple*, *Apollo*, *Happiness*, *White Unknown*, *Joy Bells*, *Atlas*, *Scarlet Long Horn*, *Pink Prospector*, *Royal Sport*, *Antares*, *Tijuana*, *Black Ace*, *Viva*, *Admiral Star*, *Jarní Rozbřesk*, *January*, *Soft Spot*, *NŠ z Edith Schofield*, *Blue Heaven*, *Credo*, *Dixieland*, *Černý Drahokam*, *Orion (Rob.) King Solomon*, *Coral Seas*, *Adventure*, *Vzpomínka Rodičům*, *Bengalen*, *Bledé oko*, *Levandulová Oáza*, *Modré Ráno*, *Silver Star*, *Jo Ann*, *Voila*, *Cardinal (Bae.) Deep River*, *Picasso*, *Contessa*, *White Wedding*, *Powder Blue (Rob.) Pink Lady a Pulchritude*.

Mnoho šlechtěnců jsem dosud neviděl kvést (z šlechtění r. 1991 a 96)

protože v posledních pěti letech a v povodňovém roce jsem pozbyl téměř všechny hlízy a v následujících suchých letech jsem většinu z nich nedokázal napěstovat do zdravých a kvétuschopných hlíz vzhledem k nepříznivým klimatickým podmínkám. Na pozemku vyvýšeném, stíněném od severu mně půda rychle vysychá a přehřívá se a velký nedostatek spodní vláhy nepříznivě ovlivňuje růst.

Sázel jsem ročně až 500 metrových řádků kromě bedniček se semeny nebo bruty. Sázení mi trvalo i více jak 2 měsíce, což nepřispívalo u později sázených odrůd k dobrému zakořeňování a růstu hlíz i brutu. V květnu jsem často sázel už do vyschlé půdy a zalévání nenahradí spodní vláhu a na důkladné zalévání bych spotřeboval několik kubiků vody denně. Při odběru vody z vodovodu se značně zvyšují náklady na zalévání a pěstování.

Semena a bruty jsem většinou vysazoval co nejdříve podle počasí. Kdybych byl stihl postavit skleník, měl bych výhodnější možnosti na množení a předpěstování hlízek ze semen, které by se daly sít už koncem února do bedniček a později, až se oteplí, přemístit bedničky ven. Z časových a finančních důvodů k uskutečnění tohoto úmyslu však nedošlo.

Hlízy jsem vysazoval postupně od nejpozdnějších po nejranější. Vzhledem k extrémním teplotním podmínkám mně mečíky většinou z velkých hlíz odkvétají už před výstavami a v době výstav převážně kvetou už jen ze středních a malých hlíz, které už nemají potřebné výstavní parametry. V posledních letech jsem nevystavoval též pro to, že finanční náklady na dopravu a odměna za klasy by nepokryla mé výdaje.

V současné době mám z mnoha nadějných šlechtěnců menší nebo větší množství brutu, u některých i malé hlízky. Vše nebudu moci vysadit, protože ze zdravotních důvodů (zánět kloubů) jsem nucen zredukovat pěstební plochu. Pokud by někdo měl zájem o výměnu, odprodej nebo napěstování těchto novošlechtěnců, rád bych mu vyhověl.

Při mém zdravotním stavu, zvýšených nákladech na dojíždění na zahrádku se pěstování mečíků přestává vyplácet. Také pěstování více než 400 odrůd světového sortimentu a téměř 1000 novošlechtěnců je velmi náročné. Mnoho brutů jsem nevysadil pro nedostatek místa. V následující sezoně mohu sázet maximálně 2 hlízy a 4 bruty od každé odrůdy, zbytky zásob bych mohl nabídnout na výměnu nebo napěstování.

Pokud budu mít čas, napíši do některého z dalších čísel Zpravodaje o mých poznatcích s křížením.

Redakční rada děkuje panu Axmanovi za příspěvek o jeho starostech s pěstováním mečíků. Je znám jako pravidelný návštěvník Výročních schůzí, kde je vždy ochoten poradit a případně sehnat některou starší vzácnou odrůdu. Přejeme mu mnoho dalšího elánu a hodně zdraví.

GROWING GLADS AND OTHER THINGS

Pěstování mečíků a další záležitosti

Peter and Steven J. Welcenbach

Pěstování mečíků je posledních 25 let odměněnou zkušeností pro rodinu Welcenbachů z Calumet Hill Farm v Milwaukee, stát Wisconsin. Mnoho z našich úspěchů v zahradničení a shromažďování mečíků může být přičítáno několika pozoruhodným faktorům. Za prvé, koupili jsme přibližně dva akry pozemku zemědělské půdy od Camille Le Fevre, která je 92 letou babičkou. Půda je nesmírně úrodná a vyhovuje nám jako náš „Ráj na zemi“. Proč?, dokonce bychom to místo nevyměnili za všechny glad-land v Lakeside, Californii u Sam's (Fisher) Hill.

Dalším faktorem byla naše schopnost rozumně rozvrhnout čas i energii, a samozřejmě osázet úměrnou plochu porostu našim možnostem. Toto především bylo hlavním klíčem k našemu úspěchu a radosti z krásně rostoucích glads.

Ještě další faktory obsahují malé, ale též důležité klíče k výborným podmínkám k pěstování rok od roku. Každý rok který minul, bychom řekli ostatním jak skvělou sezonu jsme měli. Rok 1982 byl tak perfektní, že jsme se neodvážili požádat Boha, aby se to v budoucnu opakovalo. Jen během dvou sezon jsme prodělali opravdový nezdar, kdy 30. července nám krupobití zničilo všechny předváděcí mečíky připravované pro výstavy. Před pár lety nám prudký déšť a víchřice porazila naše obrovské vrby. Ovšem napršelo nám i do naší mečíkové zahrady a to udělalo škody na výstavních klasech. Vzhledem ke všemu, dobrá půda, výborné podmínky k pěstování a věnované úsilí vám přinesou odměnu v zahradničení a to hodně radosti, uspokojení a opravdový smysl pro dobrý život.

Tento náš článek je zaměřen pro úplné začátečníky a ti musí mít určité předpoklady.

1. Čtenář má znalosti a zkušenosti v zahradnických aktivitách
2. Čtenář chápe takové věci jako mečík, hlíza, brut.
3. Že vyrůstají do různé výšky, mají různou velikost květu, a dávají přednost vysazení na plném slunci.
4. Čtenář zná růstový cyklus od hlízy k nové hlíze.
5. Že mečíkům se daří v různých půdách, především v dobře drenážovaných a propustných. Nevítají konkurenci kořenů z blízkých stromů a keřů.

Takže je sázejte na nejslunnější pozemek zahrady daleko od dalších rostoucích stromů a keřů. Půda, která vám dávala dříve dobrou úrodu, vám dá i dobré výsledky s „glads“. Kdy sázet? Jednoduché pravidlo přírody je toto, když začnou stromy obrůstat listím mečíkové sezona je zde. Tady v Calumet Hill Farm to přibližně odpovídá 10 květnu. V tu dobu kvetoucí stromy a keře ukazují svou sílu a krásu. Další ohled je potřeba brát na to, že minulo nebezpečí mrazivého

počasí. Jak sázet? Samozřejmě půda musí být připravena již na podzim rytím nebo oráním, aby mráz upravil strukturu půdy pro její snadné zpracování.

Jinak dokončovací příprava půdy může začít až je tato dostatečně vyhřátá jarním sluncem a nelepi se na nástroje.

Mečík pro domácí užití by měl být vysázen v řadách od sebe vzdálených nejméně 35 cm. Hlízy uvnitř řady mají být kladeny na vzdálenost mezi sebou 10cm a hluboko 10-15 cm, ne hlouběji. Hloubka má být úměrná velikosti hlízy.

Zkušební show- glads pěstitelé dávají hlízy od sebe až 25cm v řadách a až 60cm vzdálených, aby dostali co nejvíce slunečního světla pro své výstavní klasy.

Toto začátečník musí vědět, aby mohl dopěstovat milou a použitelnou květinu pro své potěšení. Hlízy samotné mohou být vysázeny do brázd vhodné hloubky, Při sázení několika hlíz stačí dělat jamky sázecí lopatkou. My sázíme mečíky do dvojřadů, kdy každou druhou mezeru mezi řadami používáme jako chodník. Tedy vzdálenosti mezi řadami se střídají a jsou 20 a 50 cm. Začátečník by neměl začínat ve své první sezoně s větším množstvím než 50 hlíz. Správná péče a pěstování tohoto množství umožní užít si výsledku své snahy více, než odrazení ze záliby množstvím práce a požadovaným časem. Jestliže po úspěšné sezoně s mečíky jste uchvázeni těmito milými rostlinami, rozhodně pokračujte s pěstováním v takové míře, aby o rostliny bylo správně postaráno.

Při sázení hlíz se musí brát ohled na jejich růstové podmínky. Vršek hlízy vyše listový výhonek a kdežto spodek vytvoří malý kroužek ze kterého rychle vyrazí první kořeny. Umístěte proto hlízy pečlivě, kořeny dolů, aby kořeny lépe rostly, podsypeme hlízy trochou písku. Když jsou hlízy v půdě, měly by být částečně zakryty. Jak začne výhonek růst, (zbylá půda by se měla zatím ponechat na hromádce podél vysazených mečíků) a vysoký asi 5 cm, začneme s pletím a přibližováním půdy. Půdu nahrneme postupně při okopávání motykou podobně jako když kopáme brambory a to i 10 cm vysoko, případně i výše. Při přibližování rostlin se řady udržují bez plevele a rostliny jsou podpírané, a udrží lépe dlouhé klasy. Trvalo nám více let, než jsme pochopili význam mulčování naší mečíkové zahrady. Nejlevnější a nejdostupnější materiál je sláma, kterou klademe do vrstvy asi 2-5 cm a vzdálenosti 30 cm od dvouřadů. Ale lze použít i jiný materiál, který by měl být vzdušný. Mulch nám umožní udržet déle vláhu v půdě, když se tvoří klasy, můžeme chodit mezi záhony i po dešti, aniž bychom se zablátili a omezíme plevele. Později, po odřezání klasů je mulch nežádoucí a postupně jej odstraníme. Takto opatřené mečíkové záhony vám umožní dobře sledovat následný růst, vyrůstání klasů a kvetení.

Mečíky jsou báječná věc. Jejich pěstování je báječná věc. Požitek z jejich pěstování na Vaší zahradě je opravdu báječná věc.

Dobré sázení a pěstování Vám všem.

(Zasláno P. Welcenbachem k otištění pro naše čtenáře začátečníky)

CELOSTÁTNÍ VÝSTAVA MEČÍKŮ Nový Jičín 2000

Ve dnech 12. a 13. srpna 2000 se konala v Novém Jičíně celostátní výstava mečíků s mezinárodní účastí, jejímž uskutečněním byl pověřen oblastní odbor Nový Jičín. Místem konání byly nádherné prostory Beskydského divadla. Přípravou výstavy se zabýval výstavní výbor, který zajistil propagaci, finanční zajištění, přípravné a likvidační práce. Nechci se rozepisovat o práci všech, kteří se podíleli na přípravě výstavy – všichni si zaslouží plné absolutorium a moje poděkování.

Chtěl bych více psát o tom, co se nám nepodařilo, nebo co jsme nedotáhli do konce.

1. Nepodařilo se získat od sponzorů dostatek finančních prostředků.
2. Ač jsem měl zajištěnu autodopravu rok dopředu, tři dny před výstavou to dopravce odvolal pro větší zisk jinde. Naštěstí jsem to měl pojištěno i na dalších místech a odvoz materiálu okolo výstavy se sice s problémy, ale včas podařil.
3. Na poslední chvíli se nám rozpadla hodnotitelská komise i když jsme měli ústní přísliby. Narychlo se musela sestavit komise jiná, i z řad vystavujících, čemuž jsme chtěli původně zabránit.
4. Republiková rada nám udělala mizernou propagaci- kdejaká vesnická výstava má v Zahrádkáři více místa než naše celostátní výstava. Ing Stanzel CSc, šéfredaktor Zahrádkáře si musel vyslechnout naše kritické připomínky. Navíc nám neotiskli oznámení ve Věstníku ČZS. Je to podle mne nehoráznost, neboť naše výstava v divadle má větší estetickou hodnotu než výstavy v hangáru v Lysé nad Labem.
5. Nebyl objednaný kontejner na odpad z aranžmá. Po půlnoci jsem rachotil po ulici s kontejnerem, který byl 100m daleko a po naplnění ve 4 hod. ráno jsem jej vrátil na místo.
6. Nedostatek váz na tři klasy. Jiné roky jsme do našich váz tři klasy dostali, letos jsme ty mohutné klasy nemohli tam nacpat. Ivan Šaran, který přijel kvůli zácpě na dálnici jako poslední se právem zlobil.
7. Nepřijeli tři pozvaní vystavovatelé ze Slovenska, ani se neomluvíli, takže mezinárodní výstavu zachraňovali pánové Gorol a Kyszka z Polska.

Výstava Nový Jičín 2000 se zařadila mezi nejkvalitnější výstavy v historii naší organizace. Paní Vlasta Luňáčková a paní Jana Bártková s aranžerkami ze Zahradnických služeb Bártek z Fulneku předvedly vrchol aranžérského umění. Vkusné aranžmá doplnily velké kytice růží a gerber.

Jarda Koníček dovezl krásné lilie a Lád'a Urs se představoval velkou expozicí begonií. Výstava se účastnilo 27 vystavovatelů, vystaveno bylo 1800 mečíků a 2000 dalších v aranžmá. Velkým přínosem byla účast zkušených expertů z Anglie, kteří jsou školenými hodnotiteli v rámci NAGC a jezdí hodnotit i výstavy do USA. Arthur Smith v naší republice nebyl poprvé a tentokrát přislíbil svou účast Ivanovi Šaranovi a Jardovi Koníčkovvi, u nichž byl střídavě hostem. Oba experti byli nadšeni kvalitou klasů. Předváděli zde své pečlivé hodnocení a skončili pozdě v nočních hodinách. Na výstavu přišlo 1450 platících návštěvníků, děti měly vstup zdarma.

Výstava skončila finančním schodkem 16 000 Kč. Od republikové rady dostaneme 15 000 Kč, takže proděláme jen minimálně. Přesto se domnívám, že podobné akce v dnešní době se nebudou vyplácet.

Ještě jednou chci poděkovat organizačnímu výboru za dobře odvedenou práci a také panu J. Palátovi, F. Hlaváčovi, V. Bajarovi a J. Pítrovi za účinnou pomoc.

Hodnocení večer před zahájením výstavy, (Arthur Smith)

Velikostní skupina 500:

1. S 100/99 Šaran, 2. S 100/99 Šaran

Velikostní skupina 400:

1. S 45/00 Šaran, 2. NEW MILLENIUM II Šaran, 3. SAMSON Šaran

Velikostní skupina 300:

1. S 93/99 Šaran, 2. BBM-2 Mimiránek, 3. RADYNĚ Šaran

Miniatury:

1. MARY BETH, Mimiránek, vítězný klas oceněn „Grand Champion „

2. PINK POWDER Šaran, 3. TOMMY O. Šaran

Skupina 3 klasy, (která byla na této výstavě vyjíměčně bohatě zastoupena.)

1. ZÁŘIVÉ SVĚTLO Šaran, vítěz ve skupině

Velikostní skupina 400-500 tři klasy:

1. MÁJOVÝ KVĚT Šaran, 2. DRAMATIK Hrabovský, 3. ATHOS
vystavovatel nezjištěn.

Velikostní skupina 300 tři klasy:

1. ARV-1 Mimiránek, 2. REQUIEM Šaran, 3. RADYNĚ Šaran

Miniatury tři klasy:

1. SHAWNA Šaran

Co řekli Arthur Smith a John Pilbeam o naší výstavě :

Překládal Ivan Šaran, poznámky zapsal P. Mimiránek

Hodnotili jsme jen mečíky na k tomu připravených stolech, u nás není zvykem, že se hodnotí klasy v expozicích jednotlivých vystavovatelů. My si musíme hodnocené květy pečlivě prohlédnout a to i ze zadu, protože tak se nejlépe pozná jak je klas rovně narosten a jak jsou uchyceny květy. Toto zejména vynikne u miniatur. My bereme květy často do rukou a porovnáváme s květy druhými. K tomu potřebujeme prostor a v expozici není možné s květy manipulovat.

Hodnotili jsme včera večer a do dnešního rána se váza se třemi klasy REQUIEM zlepšila, umístění květů je lepší.

Souhlasíme, že vaše porota ocenila PULCHRITUDE za nejlepší. Nebyl nám včera představen k hodnocení. Není pravda, že u nás získávají dobré hodnocení jen jednotvárné jednobarevné mečíky. Pokud by u nás narostl takhle perfektní PULCHRITUDE či jiný pestrý mečík, určitě by zvítězil. U nás tak krásné klasy u pestrých mečíků jsme neviděli. Máme tvrdší podmínky k pěstování. Nejvíce se nám včera líbila MARY BETH pěstitele P. Mimiránka a předali jsme mu pamětní medaili. Dalším jsme předali rosety a stuhy tak jak je předáváme u nás.

Dále jsme hodnotili a výsledky předali k otištění ve vašem zpravodaji. Též napíšeme do našich časopisů o vaší výstavě. U některých květů jsme při hodnocení viděli drobné chyby jako změnu barvy květu u poupat a plně rozkvetlých květů, toto se nejvíce projevuje u zelených a žlutých odrůd. Též některé odrůdy mají květy nahuštěné, některé zase hodně řídké, což vytváří nesouměrnost celého klasu.

Musíme přiznat, že na našich výstavách nevidíme tolik barev. Máme též jiný systém uspořádání výstavy. Hodnocení klademe mnohem větší význam a hodnotí se ve více kategoriích. V Anglii nenaroste PULCHRITUDE do takové kvality jak jsme viděli zde. A to pracujeme v tomto hodnocení již mnoho let.

Líbilo se u nás u Vás a přeje vám vašim vystavovatelům mnoho dalších úspěchů.

Výsledky CELOSTÁTNÍ VÝSTAVY MEČÍKŮ N.Jičín 2000

konané ve dnech 12-13 srpna 2000

Předseda hodnotitelské komise: Jan Pítr,

Členové: Palát Jiří, Hlaváč František, Dalibor Poláček, Mimránek Petr

Expozice:

1. Hrabovský, 2.Šaran 3.Rýpar 4.Žufan-Bárta 5.MUDr. Kříž

Kategorie velkokvěté 500 a 400

1. **MEDITACE** Hrabovský
2. **GLADIRIS** Šaran
3. **NEW MILLENNIUM** Šaran (455 NEW M. Madeson 99 M)
4. **APOLON** skupina vystavovatelů z Hlučína
5. **DELILAH** Šaran

Kategorie středněkvětých vel. 300

1. **PULCHRITUDE** Šaran (Grand Champion výstavy)
2. **STARÁ KRAJKA** Hrabovský
3. **BLACK CHERRY** Šaran (368 BLACK CHERRY Madeson 99 M)
4. **RADYNĚ** Šaran
5. **EXTRAČISTOTA** Rýpar

Kategorie drobnokvětých, miniatury 100 a 200

1. **MARY BETH** Mimránek (234 MARY BETH Frederick 1998)
2. **PINK ELF** Šaran
3. **TOMMY O.** Šaran (254 TOMMY.O Bates 88)

Kategorie novošlechtění

1. **38/00** Šaran
2. **R 595 červený** Rýpar
3. **40/00** Šaran
4. **BBM-2** Mimránek
5. **93/00** Šaran
6. **35/00** Šaran
7. **BBJ-2** Mimránek
8. **8/92** Šaran

ANKETA DIVÁKŮ

Lubomír Rýpar

Na celostátní výstavě mečíků Nový Jičín 2000 byla uskutečněna anketa návštěvníků o nejkrásnější květ. Zúčastnilo se jí 422 diváků a na hlasovacích lístcích se objevilo celkem neuvěřitelných 228 kultivarů a semenáčů. Toto množství a nápadně velká vyrovnanost je obrázkem opravdu široké nabídky krásných kultivarů, jejichž počet díky mravenčí práci světových i našich šlechtitelů rok od roku přibývá obrovským tempem, ale taky stále se zvyšující pěstitelskou úrovní a tím i kvalitou vystavovaných klasů našich nejlepších pěstitelů a vystavovatelů. Potvrzuje to i nejčastější komentář návštěvníků: „To se nedá vybrat, všechny jsou velice krásné!“

A co se divákům nejvíce líbilo? Stále jsou to v první řadě obrovské květy. Mimo dvě výjimky se miniatury objevovaly v anketě jen sporadicky a většinou se skromným ziskem jednoho nebo dvou hlasů (SHAWNA 3) Těmi výjimkami jsou unikátní JANUS a barevně neodolatelná MALÁ ČARODĚJKA. Dále vítězi neobvyklé odstíny barev, mečíky černé, kouřové, hnědé, tmavě fialové, starorůžové a hlavně okaté a strakaté. Daleko v poli poražených skončily vítězné odrůdy vyhodnocené oběma porotami a to i přesto, že byly divákům podbízely zvláštním vystavením a popisem. Toto „americké“ hodnocení je úplně odtrženo od reality a navíc porotci s ním neumí pracovat tak, aby využili možnosti, které tam jsou a zvýhodnili cv. s výrazně progresivními prvky – barvou, zvlněním, voskovitostí. O konzervativních Angličanech to platí ještě více. Estetické požitky vnímání krásna je vyloženě abstraktní kategorie, kterou nelze vtěsnat do strohé a mechanického světa součtu čísel. Ostatně vystavené vítězné exponáty svou barevnou a tvarovou uniformitou nápadně připomínaly jednotvárné statistické sloupce čísel. A to je největší nedostatek tohoto hodnocení – úplná absence nevyhodnotitelného vjemu krásna.

V poloze otázky, který mečík je nejkrásnější, je tato anketa vzhledem k velkému počtu respondentů daleko fundovanější, než Mimránkova anketa každoročně otiskovaná v Gladirisu. A skutečně, co jméno, to překrásný kultivar a pro každého šlechtitele je to ta nejobektivnější ukáзка, rada a nápověda, kam by měl směřovat jeho šlechtitelský záměr a cíl.

Výsledky ankety návštěvníků:

1. JANTARNAJA BALTIKA	48 hlasů	OKOBOJI BELLE	15 hl.
2. CANDY CANE	41	SIRAEI	15
3. MARSJANKA	36	23. PULCHRITUDE	14
4. BOMBAJ	28	STARÁ KRAJKA	14
ĎÁBLÍK	28	25. DONNA MARIA	13
5. BRONZE BEAUTY	26	ZÁŘIVÉ SVĚTLO	13
GLADIRIS	26	27. ALBERT	12
MEDVEĎ REKORD	26	MODRÝ PROGRAM	12
6. MEXICKÁ RŮŽE	24	Šaran 100/99	12
R 695 (černý)	24	30. JARNÍ TÁNÍ	11
7. ISABELLA	23	MOGUL	11
8. VIOLETTA	22	OSCAR	11
9. GREENLAND	21	SUNSET FIRE	11
10. ČERNÝ KÁMEN	19	34. CLARENCE'S CHOICE	10
11. OF SINGULAR BEAUTY	17	EXTRAČISTOTA	10
RAMONA	17	GOLD STRUCK	10
12. R 485 (hnědý)	16	JANUS	10
13. ČESÍLKO	15	MALÁ ČARODĚJKA	10
DRAMATIK	15	SONG	10
LEDOVÉ RÁNO	15	40. BIANCA	9

NAŠE VÝSTAVA SE KAŽDOPÁDNĚ LÍBILA!

(p. Mítránek)

Myslím, že výstava o kterou se zasloužili především Novojičínští členové, byla velmi zdařilá a jedna z nejkrásnějších. Nedostatky, na které poukazuje přítel Standa Palát, nejsou při pohledu na výstavu jako celek tak vážné, bez problémů to vlastně ani nejde, když tak obrovskou akci dělá několik členů mnohdy s vypětím posledních sil a s vědomím, že finančně nevyjdou. Podstatné je, že diváci a většina vystavovatelů byla spokojena. Samozřejmě, nedostatky pořadatele mrzí.

Časopis Zahrádkář hned za čerstva přinesl pěkný a povzbudivý článek o naší výstavě. Neomluvitelné je každopádně nezveřejnění pozvánek před výstavou jak v Zahrádkáři, tak ve Věstníku.

Úspěch výstavy je závislý i na mnoha jiných okolnostech, které nelze pořadatelům a ani vystavovatelům ovlivnit. V případě naší výstavy to bylo počasí, které po celé prázdniny nepřálo milovníkům opalování a koupání. A jako naschvál, jediný víkend, kdy se konala naše výstava si to příroda rozmyslela a vyhnala všechny nedočkavce koupání do přírody a nebo na houby, které rostly

v nebyvalé míře. Z tohoto důvodu bylo již při otevírání výstavy jasné, že návštěvnost bude slabá. Ti však kteří přišli, zde mohli očekávat nevšední zážitek. Naskytovala se možnost klidné prohlídky bez tlačenice i diskuse s vystavovatelem, kteří byli stále poblíž svých expozic. Jako jeden z nejkvalitnějších počínů výstavy vidím pozvání anglických expertů, kteří měli možnost hodnotit české gladioly, viděli, že zde pěstujeme značné množství amerických odrůd, které dorůstají do hodnotných krásných klasů a též viděli průřez českými odrůdami, které vyšlechtili naši šlechtitelé, většinou jako svého koníčka. Shodli se, že Česká republika v pěstování dekoračních a také výstavních mečíků nemá ve střední Evropě konkurenci. Neviděli zde, snad až na několik OSCARŮ jediný mečík holandský. Též byli obeznámeni stručně s činností organizace předsedou Bajarem, který jim předal malé pamětní dárky a poděkoval jim za jejich zájem.

Počasi též značně ovlivnilo kvalitu květů. Letos v tom dobrém smyslu. Květen, červen a polovina července byly teplotně příznivé, ale velmi suché. Porost mečíků jsem měl slabší a nižší, též klasy prvních mečíků byly pod normálem délky, ovšem mezi 15 a 20 červencem přišly u nás dvě vydatné přeháňky, což neuvěřitelně změnilo situaci. Následné klasy narůstaly v průměru o 2-3 puky bohatší a 10 až 25 cm delší. Sázal jsem vzhledem k výstavě později, 5-15 května, ale i tak vrchol kvetení proběhl na přelomu 7 a 8 měsíce. Již jsem myslel, že zase na výstavu kvůli odkvetlosti nic nepovezu, ale v druhé vlně kvetení jsem našel několik slušných klasů.

Dobrý stav porostu, který viděli při návštěvě začátkem července přátelé Bajar, Pitr, Rýznar, Machala a Palát přičítám novému pozemku s kvalitní půdou bez drátovců, kterou jsem desinfikoval brzy z jara dusíkatým vápnem a pak přihnojil slabě v polovině července Cereritem.

Při příjezdu na výstavu jsem zjistil, že i ostatní vystavovatelé jako já převáželi květy v hrozném vedru a potřebují je dát co nejdříve do vody. Nejhorší na tom byli přátelé z největší dálky, Plzně. Všichni měli dostatek dobře narostlých klasů a nastaly problémy. Do našich váz se problematicky dávají tři klasy, když jsou stonky jako palce. Poslední roky právě stoupá obliba vystavování tří klasů, protože to u dekoračních odrůd, kde nehledíme na stavbu klasu, velmi zvyšuje atraktivnost vystavované odrůdy, květy jsou rozprostřeny, jako když páv dává na obdiv své peří. A zakryjí se tak snadno chyby ve stavbě klasu. Byly problémy i s umístěním květů do expozic, každý vystavovatel požaduje co nejlépe exponované místo a vhodné vázy, nejlépe již naplněné vodou. Za pomoci

obětavých pořadatelů se podařilo vše zvládnout, myslím ke spokojenosti všech, zákonitě však na poslední pozdě příchozí vystavovatele zůstala horší místa a nebo málo váz v nevhodné velikosti. Moje expozice byla natěsnána za výtahem a pod schodištěm. Později jsem zjistil, že střed vrchního nejkrásnějšího sálu byl obsazen pro nedostatek exponátů velkými kyticemi aranžmá.

Všeobecným zklamáním pro pořadatele bylo nedostavení se pozvaných členů hodnotitelské komise. Hodnocení muselo proběhnout za provizorních podmínek bez hodnocení jednotlivých parametrů, protože nebyly připraveny hodnotitelské lístky. Hodnotilo se pouze hlasováním a následným sčítáním celkových bodů. I tak to dalo hodně práce a nebýt přítomného p. Pitra, nevím, zdali by se hodnocení dokončilo na opravdu dobré a pečlivé úrovni. Porota hodnotila jak v expozicích, tak na stolech, kde byly vyloženy exponáty pro hodnocení anglickými přáteli. Toto všechno ztěžovalo hodnocení a navíc se již blížila minuta otevření výstavy a bylo jasné, že sál plný diváků znemožní další hodnocení. Těž z některých redakcí novin neobytně stále telefonovali a chtěli znát jména vystavovatele nejlepšího exponátu. Vznikl i problém v určení mečíku, kandidáta na Grand Champion, protože Šaranův PULCHRITUDE a též jeden semenáč byly vyhodnoceny stejným počtem hlasů. Dlouho se diskutovalo, který je lepší, až nakonec vyhrál PULCHRITUDE. Podle fotografie, kterou mám doma a na fotografii, která byla otištěna v časopise Zahrádkář, mohu říci, že porota zapracovala dobře a nezaujatě. Největší klobouk od podniku Tonak tedy právem náležel Ivanovi Šaranovi.

Nepřipravené hodnocení je špatnou vizitkou naší odborné činnosti. Všiml jsem si mnohých pěstitelů, kteří by mohli pomáhat pro své výborné znalosti a zkušenosti s hodnocením, že hodnotit nechtějí z toho důvodu, že se bojí kritiky a to je škoda.

Kritika je potřebná a nesmíme se jí bát, umožňuje zamyslet se lépe nad svou činností o to více do hloubky.

Je velmi dobré, že vedle hodnocení porotami přítel Rýpar vyhodnotil i anketu diváka, což se při posledních výstavách nedělalo. Je s tím hodně práce a nakonec se všichni diví, které mečíky se divákům nejvíce líbí. Je však škoda, že ve svém slovním doprovodu ankety kategoricky znehodnocuje práci hodnotitelů a též anketu, kterou zpracovávám.

Asi zapomněl, že rozlišujeme dvě základní kategorie mečíků a to dekorativní a výstavní. Pro dekoračky a mečíky holandského typu plně platí to, co pan Rýpar vysvětluje. Nedá se na nich nic hodnotit podle výstavních kritérií, protože nesplňují již na první pohled

nic, co je bodovatelně srovnatelné a nebo mají jiné základní nedostatky, především krátký a nesymetrický klas, špatné uspořádání květů, malý počet puků, malý počet současně rozevřených květů a další základní chyby, které jen trochu znalému a zběhlému mečíkáři řeknou, tak toto hodnotit nelze. Další velkou chybou je překvetlost, prostě mečík, který nerozkvete přesně na termín hodnocení do ideálního nákvětu nelze hodnotit. Tyto mečíky se však návštěvníkům mohou velmi líbit, tak jako kupujícím v obchodech, kteří kupují holandské klasy s jedním rozkvetlým květem, ještě pomačkaným transportem.

Odrůdy, které dovedou za výborných pěstitelských podmínek vytvořit jedinečné výstavní klasy s perfektními parametry, lze porovnávat a vybírat právě pomocí kritérií, která byla původně vypracována, zdokonalena a schválena v USA. Hodnocení takových mečíků nutno na něčem konkrétním postavit, pokud chceme zjistit co je nejlepší, musíme počítat a to platí o všem v našem životě okolo nás a je tomu tak i s mečíky. Kritika amerického stylu hodnocení mečíků není na místě, klidně kritizujeme americký styl života od kultury, filmu, a dalších záležitostí, ale hodnocení mečíků v žádném případě ne. Ale nebudu všechno rozebírat, je to zbytečné. Kdo pochopit nechce, nikdy nepochopí. Nemohu opustit svou teorii, že mečík je hodnotný právě svou jedinečností v tom, že vytváří nádherné perfektní a dokonalé klasy. Tímto se liší od mnoha jiných květin. Vyšlechtit výstavní mečík je mnohem problematičtější než najít nový odstín barvy a kombinaci barvy. Já jsem přesvědčen o tom, že každý z šlechtitelů za roky co kříží ví, že nelze hodnotit krásu mečíku stylem, jen já tomu rozumím, jiní ne. Každý má rád něco jiného, někdo čistě pastelové barvy, jiný pestré žihání, někdo má rád exotické barvy a tvary, ale jsou i šlechtitelé, kteří nemají vyhraněný názor a proč by měli, když mají rádi vše. Proto na výstavě hodnotí skupina hodnotitelů. Mimochodem hodnocení které používáme v rámci organizace bylo proti americkému částečně zjednodušeno a upraveno a právě byl rozšířen rozsah pro individuální hodnocení. Hodnocení je o tom, že zkušený pěstitel vyhodnotí to, co samotní vystavovatelé jim k hodnocení představí, což se stále neděje a porotci jsou nuceni vybírat klasy po stolech. Kde tkví kultura vystavovatelů a jejich ctížádost vyhrát? Je škoda, že přítel Rýpar se přiklání více k názoru diváka než k názoru pěstitelů a vystavovatele, kterému prochází rukama množství květů mečíků. Když si vzpomenu na názory návštěvníků mé zahrady, musím se jen pousmát, ano líbí se jim vše, nedovedou rozlišovat. Těž bych chtěl říci, že barva, zvlnění a voskovitost již pro mne zdaleka

nejsou ty nejprogresivnější parametry mečíku. Daleko více mě záleží na čistotě barvy. Též kombinace barev musí ladit a ne křičet. Pestrost barvy, černá, hnědá, šedá či nezvyklá kombinace dráždí smysly při prvním pohledu na květ, ale časem se vkus vytríbí a všimáte si raději barev jemných a čistých. Zde se velmi názory jednotlivých šlechtitelů liší. Již dávno jsem přišel na to podobně jako i jiní šlechtitelé, že zkadeření není zdaleka nejprogresivnější prvek a samozřejmě mám rád i mnohé zkadeřené, u některých mečíků se klidně bez zkadeření obejdu. Důležitější je tvar květu a jeho rozevření, nasměrování. Zkadeření má své hranice a přehnané zkadeření květy ruší. Tím nechci říci, že zkadeření není pěkné, ale není to již progresivní prvek za kterým jsme se hnali v začátcích. Kde jsou ti novošlechtěnci z těžkými super zkadeřenými květy? Též voskovitost a další vlastnost síla, nebo řekněme hrubost plátků má své meze. Důležitá je především trvanlivost květu a nemusí být vůbec super voskový a super zvlněný. Tyto vlastnosti jsou dnes již běžné. Návštěvník výstavy neví, že hodnotící komise si všimá právě čistoty barvy, tvaru a otevření květu, ideálního nákvětu uspořádání klasu a nějakých proporcí. A že též měří délku klasu metrem a počítá puky. Proč zákonitě u návštěvníka zvítězí velikost květu, protože čím větší, tím lepší, a barva která jej nejvíce zaujme a podráždí jeho zrakové smysly. Mečíky v kategorii 100 a 200 jsou určitě z hlediska výstavnictví v nevýhodě, jsou méně viditelné a též jich bývá na výstavách velmi málo, někdy se pro nedostatek květů ani tyto kategorie nehodnotí, nebo vyhrají 3 z deseti, které na výstavě vůbec jsou. Tyto mečíky nejsou žádané ani trhem. Budme rádi, že je však máme, byli bychom hodně chudší. Na záhoně velmi potěší, mívají nádherné, čisté pastelové barvy, zvláště červené, a tmavě červené, NOLA a NORTHERN MESSENGER též vznikla nová kategorie miniatur se zoubkovanými okraji, jako je například u tulipánů typ „crispa“ ORCHID LACE. Mini jsou i plnokvěté VELVET ROSETTE. Mini jsou nepřekonatelné v malé vázičce, kdo to zkoušel, dá zapravdu. Nebude je však pěstovat komerční pěstitel do trhu, zde by prorazil jen velmi vyjimečně, pro krásné pestré vybarvení.

Pokud má někdo názory jiné, může přece vyhodnotit výstavu podle svého, vypracovat nové abstraktní hodnocení bez čísel, či jiný způsob. Ve Zpravodaji je místa dost jak se každý přesvědčil, kdo poslal svůj příspěvek.

Pan Rýpar též zapomněl, nebo si nevěšiml, že anketu Gladiris nedělal já, ale jsou to výsledky hlasování našich členů, kteří nejsou po většině začátečníci. Já jsem k tomu zaujal stanovisko již při vyhodnocení ankety. Anketa Gladiris je přáním výboru

organizace a též přáním mnoha pěstitelů, kteří ji pečlivě vyplňují a sledují. Ze je mnohdy vyplněna neodpovědně a že všichni nepěstují všechno nelze zajistit. Neponižujme proto a neničme práci jeden druhého.

Než jsem odjel, prohlédl jsem si výstavu několikrát. Kvalita květů, krásné kulturní prostředí uprostřed sobrovským křišťálovým lustrem, při vstupu špičkové begonie a velký výběr cibulovin k prodeji. Celkový dojem z mečíků a krásných aranžmá paní Luňáčkové byl obrovský. Vystavovali i starší věrní členové organizace, pan Dinter Bernard, pan Kaštovský, přijeli i přátelé s Polska, kde pěstování mečíků není zdaleka tak rozšířeno jako u nás, pěstují tam mezi zahrádkáři v oblasti Rybnika především jiriny, lilie, kosatce, narcisy a začínají s velkou módou s denívkami. Organizovaní pěstitelé mečíků jsou v Polsku spíše vzácností o to větší dík, že se přijeli pochlubit k nám a podívat co pěstujeme. Zájem byl obrovský.

Jednotlivé expozice ukazovaly, jak kdo a jaké mečíky pěstuje. Hodnocení expozic je vždy problematické. Dobře to vyřešili v Nemyčevsi, kde hodnocení expozic nechali na návštěvnících a dobře udělali, to je parketa právě pro návštěvníky. Hodnotitelé nechtějí nikomu ublížit a tak se výsledky stále přehodnocují, zdali expozici vyhodnotit podle její velikosti, pestrosti, pečlivosti uspořádání. Kladem, bylo i to, že paní Luňáčková jen málo zasahovala do uspořádání expozic a upustila od své teorie, postavit bílé do jednoho rohu a červené do druhého rohu. Pěkný dojem je pak jen z pohledu z dálky na expozici, ale zvědavý divák se dívá na mečíky i detailně a ty vyniknou právě při rozestavení kontrastních doplňujících barev. Toto si nejraději každý vystavovatel dělá sám, on především chce být spokojený z určitého barevného dojmu, barevné kompozice.

Mě se líbila expozice Dr. Kříže a paní Slavíkové, kteří mají vkus sobě vlastní a velmi pečlivě kolekci sestavují. Mimo jiné zde měli v bohatém množství ve vázách odrůdy ISLE OF MAN, ZELENÉ JEZERO, JANTARNAJA BALTIKA, TANTASTIC, ŽANETA, ZELENÝ PALOUK, KOKTEJL, JUNGLE FLOWER.

Expozice přítele Hrabovského nešla přejít bez povšimnutí, odrůdy pro návštěvníky jako MARSJANKA a JANTARNAJA BALTIKA zářily v několika velkých kyticích, též velmi krásná byla skoro vyhynulá odrůda vyšlechtěná paneř Rýznarem, MĚSÍČNÍ SONATA. Bylo zde další množství krásných kolekcí, vkusně upravených, též lilie nezvyklé vystavovat na výstavách mečíků od pana Konička, který hlavní mečíkovou sezonu teprve čekal.

Kolekce krásné, ale výstavní klasy nikde, ty byly upraveny na zvláštních stolech tak, aby šly dobře hodnotit, v pozadí na dodatečně připravených stolech. 90% z toho byly klasy ze zahrady Ivana Šarana a podle toho vypadalo i hodnocení. Co klas, to výstavní exponát, i dekoračky, například ZÁŘIVĚ SVĚTLO bylo neobvykle krásně urostlé, že se to zdálo neuvěřitelné. Ivan věnuje mnoho času a energie mečíkům a je to dobře. Je to tvrdé živobytí, které chce nezměrnou trpělivost a úsilí. Ivan pravidelně velmi uvážlivě kříží a jeho semenáče jsou nádherné, myslím, že zdaleka neukázal na výstavě co připravuje do budoucna.

Viděl jsem dva velké nedostatky, které tato výstava ukázala. Mezi našimi pěstiteli, až na výjimky není nový sortiment. Je zde minimálně mezera 5-10 let, než americké novinky se dostanou mezi vystavovatele. Chtěl bych poukázat na to, že není pravda, že nové odrůdy z USA nejsou progresivní, též dlouho trvá, než se na výstavě dostanou novinky vyšlechtěné našimi pěstiteli. Jsou vykoupěny zahrádkáři kteří většinou nejsou našimi členy, tato kupní síla nové nádherné mečíky pečlivě vypěstované prostě zlikviduje. Apeluji pro to na ty, kteří šlechtí a kteří dovážejí draze novinky, aby je přenechávali přednostně členům, kteří vystavují. Samozřejmě v návalu novinek je potřebné si umět vybrat.

A za druhé, jakoby chyběla chuť přirozeně soutěžit, připravit své exponáty k hodnocení, nebo je to pozůstatek minulého režimu, kdy vystrčení hlavy z průměrné řady dávalo pocit strachu, že přes ni dostaneme?

Přeji všem šlechtitelům bez výjimky, aby se jim v následujících letech dařilo tak dobře jako v tomto roce, a pořadatelům hodně elánu v pořádání výstav, aby měli naši pěstitelé kde předvádět své výpěstky.

Výstavy mečíků a jejich hodnocení u nás i ve světě

Ivan Šaran

Výstavy mečíků jsou vyvrcholením práce pěstitelů i šlechtitelů těchto krásných květin nejenom u nás, ale i v USA /NAGC/ a Velké Británii /BGS/ pokud mám psát o organizacích o kterých něco málo vím. Systém pořádání výstav v USA je podobný těm u nás. Každoročně se tam organizuje mnoho menších, lokálních výstav s účastí asi 10-15 pěstitelů, kteří vystavují do 300 Klasů a asi 5 větších výstav s maximem 800 klasů. Celostátní výstava vzhledem

k obrovské rozloze neexistuje a není výjimkou, že i na regionální výstavu se cestuje i více jako 500 mil.

Některé podstatné rozdíly proti našim výstavám:

-vystavují se jenom výstavní odrůdy a semenáče (kritéria jsou daná a platí, já stále doufám, že i u nás) I za tohoto stavu se jeví, že výsledky výstav jsou dosti jednotvárné, protože „skutečně“ výstavních odrůd je celosvětově málo.

-výstavy posuzují školení členové NAGC, kteří mají oprávnění mečíky hodnotit. Jejich seznam každoročně vychází v Bulletinu NAGC a jsou pravidelně doplňováni (po doškolení a přezkoušení). O posuzování je zájem, tuto činnost považují za čest, dělají ji bez nároku za odměnu. O jejich práci se vede diskuze, ale nikdy se nezpochybňuje. Vystavovatelé trpělivě vysvětlují návštěvníkům výsledky, např. proč je Grand Champion právě tento klas a ne jiný a pod.

-na každé, i té nejmenší výstavě je hodnoceno daleko více tříd jako na našich velikých výstavách, např. v Novém Jičíně.

-každý, kdo vystavuje je povinen se podřídít pravidlům, která jsou dána pro výstavu propozicemi.

Souhrn: Jak jsem z rozhovorů se svými kolegy v USA pochopil, výstavy jsou stejně jako u nás pořádány nadšenci. Ceny za nejlepší výstavní klasy získávají skoro pravidelně stejní vystavovatelé, kteří pochopili, že je lepší pěstovat třeba 800 klasů ve 20 odrůdách skutečně výstavních, jako 800 klasů v 200 odrůdách z kterých se vybírá jenom těžko.

V Anglii a Skotsku jsou výstavy organizovány jinak. Jednak se mečíkáři účastní výstav společně s jinými kluby, (růže, jiriny, chryzantémy apod.), jednak pořádají asi 5 velkých výstav – jednu národní, ostatní podle oblastí. Počet vystavovatelů je stabilní(15-20), počet klasů od 300 do 1000, pokud nepočítáme velké mečíkové aranžmá, které dělají někteří vystavovatelé z Holandska.

Zvláštnosti výstav v Anglii:

-vystavuje se v neskutečném množství různých kategorií, u hlavní výstavy je jich přes 40.

-za vstup do každé třídy se platí poplatek a to za každý vystavovaný klas (klasy). Každý, kdo vystavuje si proto rozmyslí předvádět klas jenom proto, že mu náhodou rozkvetl v termínu výstavy a s výstavním standardem mečíku

nemá nic společného. Z toho vyplývá, že se vystavují jenom klasy, které mají šanci uspět dle svých výstavních kritérií. Z peněz, které se v každé hodnocené třídě vyberou, jsou odměněny první tři místa.

-výstavy posuzují školení a schválení rozhodčí, kteří považují tuto činnost za čestnou.

-klasy ani cestovné se vystavovatelům neproplácí.

O našich výstavách se raději rozepisovat nebudu. Výstavní úroveň mečíků se nezvyšuje, je pořád problém najít klasy, které se blíží mezinárodnímu standartu pro danou třídu (velikostní). Pokud se nenajdou kvalitní výstavní klasy, hledají se různé, ale hlavně naše česká kritéria obalená do trapných frázi typu: unikátní a barevně neodolatelné, americké a konzervativní hodnocení odtržené od reality, úplná absence nevyslovitelného vjemu krásna apod. Bla, bla, bla,....

Mohu si snad dovolit tvrdit že vím, jak vypadá výstavní klas. Těž vím, co se líbí běžným lidem, protože klasy mečíků prodávám už 10 let a to nejenom v Prostějově. Názory lidí na barvu (která prodává), tvar či voskovitost květů, délku či uspořádání klasu nemají vůbec nic společného s hodnocením vystavených výstavních klasů. Pokud si tedy někteří naši členové pletou hodnocení diváků na výstavě s hodnocením odborné poroty (a to porovnejte poroty naše s postavením sudích na výstavách v USA a Anglii) jsou úplně mimo realitu. Nechci a ani nebudu s nimi více polemizovat. Jejich názory léta znám a utvrdil jsem si je mimo jiné i na výstavě v Ropotíně. Na závěr by jsem jim chtěl jenom vzkázat – neradte jak šlechtit a kam směřovat šlechtitelský směr. Já určitě vím, co chci (výsledky snad mluví za mne) a též to vědí i ostatní členové naší organizace, kteří se pokouší vyšlechtit nové odrůdy. Vždyť např. řada žlutých mečíků vyšlechtěná p. Machalou (TOPAZ, LINDA, STARÁ KRAJKA, ZUBERSKÁ KRAJKA) budí obdiv všude, kde se pěstuje.

Takže kolegové pěstitelé a šlechtitelé – nedejte se znechutit a odradit, buďte svoji a hlavně vytrvejte. Když použijí moderní termín, šlechtění nových odrůd i schopnost pěstovat výstavní klasy je „běh na dlouhou trať“, ale stojí za to.

ZPRÁVA O KONÁNÍ speciální, jubilejní 30. výstavy mečíků v Nemyčevsi

(L. Jampilková)

Jubilejní, speciální a hlavně zdařilá byla 30. výstava mečíků v Nemyčevsi, kterou uspořádala ZO ČZS Nemyčeves-Vitiněves ve dnech 12.-13. srpna 2000. V sále nemyčevské sokolovny představilo své květy mečíků 10 vystavovatelů. Bohužel je to o něco méně než v loňském roce, ale i přesto návštěvníci, jichž zaznamenali pořadatelé rekordní počet, měli co obdivovat. Zpestřením byla nádherná expozice Jiřin p. Brzáka, výstava jehličnanů firmy Hortena a ukázky sbírkových předmětů Okresního muzea a galerie Jičín, vypovídající o životě našich předků. Kdo přijel tentokrát do Nemyčevse, byl určitě mile překvapen, neboť jej přivítala dechovka Pňichvojanka, která tu v sobotu vyhrávala celý den, v odpoledních hodinách vystoupily i mažoretky z Běchar. Sokolníci z okolí představovali okřídlené dravce a ochotně informovali o jejich životě a výcviku. A již tradičně nechyběly stánky se zahradnickými výpěstky a potřebami pro zahrádkáře. Nabídka zejména květin byla přepestrá a tak si z Nemyčevse určitě každý odnesl nejen nádherný zážitek z rozkvetlých a křehkých květů gladiolů, ale určitě i kousek zeleně, kterou si zpríjemní zahrádku či byt.

Své květy přivezlo 8 stálých vystavovatelů, nově se představili Jiří Jaroš z Nové Paky a Jiří Dušek z Trutnova, bohužel svou účast odřekli největší vystavovatelé, pan Koniček ze Sadské a pan ing. Domský z Ústí. S vystavovateli je problém, protože jich ubývá a zmenšuje se tak počet květů. Přesto se podařilo vystavit a naaranžovat 597 květů ve 446 odrůdách. Odborná porota udělila 7 prvních, 10 druhých a 11 třetích cen, Nejlepší bílý květ „BÍLÁ NEZNÁMÁ“ pěstitele S.Podoubského. Nejlepší expozici určili návštěvníci výstavy svým hlasováním a stala se jí expozice paní Jampilkové.

Svůj profesionální cit k aranžování dokázaly využít paní Květa Čížková a paní Marie Vystrčilová ze Zahradnické školy v Kopidlně a nádherně sladily krásu květin starými předměty našich předků. Dojem byl fantastický. Nebyl pokazen, nýbrž umocněn shlédnutím doplňkové výstavy květin v místní škole soukromé firmy Kubela a syn.

Tak jak si pořadatelé slíbili v minulém roce, jubilejní výstava se zdařila, byla úspěšná, byla obohacena originálními nápady, pomohlo i pěkné počasí, takže v každém návštěvníkovi zanechala nevšední zážitek.

Vyhodnocení nejlepších květů porotou ve dnech
12.-13.srpna 2000.

Nejlepší bílý květ: BÍLÁ NEZNÁMÁ pěstitel Podoubský S. Nemyčeves

I.cena: RED CLOUD Novák V.
JEŠTĚD Vošvrda J.
LÁZEŇSKÝ KAVALÍR Dušek J.
ISLE OF MAN Šulc J.
MAMMA MIA Červinka J.
PÍSEŇ SEVERU Podoubský S.
KYTICE Jampílková L.

II.cena: REMBRANDT Novák V.
ŠOKOLADNICA Šulc J.
SAMBA Červinka J.
GLADIRIS Podoubský S.
CALIMERO Jampílková L.

III.cena: OPOJENÍ Novák V.
MODRÝ PROGRAM Pilařová P.
EMERALD SPRING Dušek J.
LAVENDER MASTER PIECE Šulc J.
KING OF SPADES Červinka J.
KOKTEJL Podoubský S.
EXTRAČISTOTA Jampílková L.

Nejlepší expozice: vyhodnocena návštěvníky výstavy hlasováním.

1. místo	Jampílková L.	228 hlasů
2. místo	Podoubský S.	121 hlasů
3. místo	Červinka J.	57 hlasů
4. místo	Pilařová P.	49 hlasů
5. místo	Novák V.	43 hlasů
6. místo	Šulc J.	41 hlasů
7. místo	Vošvrda J.	33 hlasů
8. místo	Jaroš J.	28 hlasů
9. místo	Kordík J.	11 hlasů
10. místo	Dušek J.	8 hlasů

XXXII.výstava mečíků v Rapotíně

(Vlastimil König)

Rapotínští zahrádkáři uspořádali ve dnech 19.a 20.srpna 2000 třicátou druhou výstavu mečíků, na kterou zajistili květy přátelé: Badal, Hrabovský, Jílek, König, ing Merka, Odstrčil, Palát, Rýpar a Šaran. Výstavu si prohlédlo kolem 500 návštěvníků, což je méně, než v minulých letech. Příčinou nižší návštěvy bylo nejen tropické vedro, ale i článek v Moravském Severu, v němž redakce z neznámých důvodů uvedla, že výstava se koná v pátek a v sobotu, místo v sobotu a v neděli. Množství kvalitních květů bylo vysoké, což činilo potíže hodnotitelské komisi při určování vítězných exponátů.

Výsledky hodnocení exponátů:

Třída 200:	1. BLACK PEARL	Šaran
	2. DAVES MEMORY	Šaran
	3. ESPERANTO	Šaran

Třída 300:	1. OLINKA	Palát
	2. TARA	Šaran
	3. RADYNĚ	Šaran

Třída 400:	1. GLADIRIS	Šaran
	2. PINK LADY	Šaran
	3. PŘÍTEL NYKL	Rýpar

Třída 500:	nebyla hodnocena	
------------	------------------	--

Novošlechtění:	1. S100/00	Šaran
	2. R. 597	Rýpar
	3. R. 764	Rýpar

Tri klasy:	1. OF SINGULAR BEAUTY	Rýpar
	2. SAMBA	Rýpar
	3. GLADIRIS	Šaran

EXPOZICE: 1. Šaran, 2. Rýpar, 3. Hrabovský, 4. Palát, 5. ing Merka

Výstavu navštívila i skupina Holanďanů, kteří obdivovali mimo jiné zejména kolekce přátel Šarana a Rýpara. Jejich pozornost upoutal hlavně Šaranův MAGIC MOMENT, který měl z 29 puků 13 otevřených květů, které odolaly vedru až do konce výstavy a tři klasy OF SINGULAR BEAUTY přítele Rýpara. Výstavu doplnila expozice mysliveckých trofejí místního sdružení Buková.

Je nutno poděkovat obětavým zahrádkářům za jejich práci při instalaci i likvidaci výstavy, dále Obecnímu úřadu v Rapotíně za finanční podporu i Rapotínským sklárnám a.s. za darovaných deset velkých váz.

Výstava mečíků v Hodonicích 2000

(Jiří Houšť)

Letošní výstava se nesla ve znamení čtvero ročních období, jaro, léto, podzim a zima. Na podiu jsme měli umístěné slunce, které bylo namířeno na všechna roční období, což mělo znamenat, že po celý rok toto blahodárné sluníčko potřebujeme, ať je roční období jakékoliv. Uprostřed sálu byl umístěn bazének s vodou, samozřejmě vhodně upravený vodními rostlinami, který měl symbolizovat vodu, jako základ života. Mnozí návštěvníci tento náš záměr vystihli, mnozí sice ne, ale to je problém každého z nich.

Výstava, alespoň podle mnoha a mnoha ohlasů návštěvníků, byla velmi líbivá a zdařilá. Když jsme ji měli likvidovat, tak se nikomu nechtělo takovou krásu bořit, a tak jsme ji skoro o hodinu prodloužili, ale už více méně pro sebe. I když výstava byla zdařilá, přesto jsme určitý nezdar také měli, a to byla menší návštěvnost než v loňském roce, a to i přesto, že jsme využili v maximální míře propagace této výstavy. Na jedné straně člověka potěší, když zjistí, že na výstavu přijedou lidé až z Čech nebo od Hodonína, a na druhou stranu pořadatele mrzí, když mu někdo, kdo bydlí vedle Kulturního domu řekne, že o této výstavě nevěděl. Tak to už ale chodí. Pokles návštěvnosti přičítáme velkým vedrům, které zrovna panovaly, mladí byli u vody a starší měli obavy vyjít ven, což je celkem pochopitelné. Přišlo 997 návštěvníků.

Výstavy se zúčastnilo 7 vystavovatelů mečíků a 3 vystavovatelé jirín. Vystavovatelé mečíků: Houšť Jiří, Šoba Milan, Ing Poláček Dalibor, Ing Holík Jan, Texl Václav a František, Linhová Marie, Ing Simek Zdeněk a MUDr Simková Marie. Vystavovatelé jirín: Roudenský Břetislav, Linhová Marie, Simkovi.

Letos nám jeden návštěvník, který vloni věnoval dopis, složil báseň a to ještě v neděli. Domnívám se, že by stála za otištění. Je to vzdaný hold kráse mečíků a jejich pěstitelům a Tomu kdo je nade vším.

(Redakce tak činí na začátku Zpravodaje, který je vlastně posledním v tomto tisíciletí a básničku považujeme za krásnou oslavu mečíků, pěstitelům a pořadatelům výstav).

Výstava měla i doprovodné akce, prodej hrnkových rostlin, cibulovin, obrázků z paličkované krajky a praktické ukázky paličkování, prodej knih, výstavu obrazů dvou malířů –oba měli krajinomalby, výstava keramiky jak od zkušeného keramika, tak od žáků keramického kroužku při místní ZS, a to vše bylo i prodejně.

Moje zkušenosti s pěstováním mečíků

Josef Král, Želetická 8, 412 01 Litoměřice

S pěstováním mečíků jsem začínal poprvé v zahradnictví mého otce, podruhé ve větším v roce 1993 po vrácení zahrady. Nerad o tom mluvím a nechci vzpomínat na to co bylo. Když vrátili zahradu, byla to hotová džungle, v zemi spousty drátovců. Zahradu jsme dali do pořádku a zůstala otázka jakým způsobem ochránit mečíky a zbavit se drátovců. Ing Domský mně poradil jak na to. Při sázení se udělá rýha 10 cm hluboká, mírně pocukruje Basudinem – nesmí se to přehnat. Potom se položí oloupané a namožené hlízy, trochu se přihrnou a mírně znovu „pocukrují“. Nakonec se docela zahrnou. Důležité je střídání místa na pozemku a nesázení po určitých plodinách. Osobně nedávám po okurkách, rajčatech, bramborách, paprikách, fazolích. Porost mečíků by měl být čistý, bez plevelů, z toho důvodu, že některé plevele jsou hostitelé viróz, škůdců i houbových onemocnění. Nyní nic proti drátovcům nepoužívám a drátovci zmizeli. Co se týká brutu, přechovávám jej v sáčcích. Na sáček napíši číslo, pod kterým mám v seznamu sortu. Před sázením nechám brut namočit tři až čtyři dny. Brut nabobtná a ještě jej před vysetím namořím. Vysévám na předem připravený záhon. O způsobu pěstování se nechci podrobně rozepisovat, protože většina pěstitelů zná zásady a způsob pěstování.

HODNOCENÍ ROK 2000

barva	název	počet bodů	stručné hodnocení
00	FIGARO	10	klas dlouhý, rovný, výborný nákvět
01	24A	10	krásný dlouhý klas, rovný, pěkný nákvět
10-16	LUCINKA	10	klas dlouhý, rovný, dvouřadé uspořádání
	MECENÁŠ	9	klas dlouhý, rovný, pěkný nákvět

	GOLDEN MELODY	8	klas středně dlouhý, dobrý nákvět
	AUBREY LANE	8	klas středně dlouhý, dobrý nákvět, rovný
20-26	SYRÁKOV	10	klas dlouhý, rovný, pěkný nákvět, vynikající
	FANTASY BARBIE	9	klad dlouhý, rovný, výborný nákvět
	ANGELIKA	8	klas středně dlouhý, rovný, dobrý nákvět
	ALHAMBRA	8	klas středně dlouhý, rovný, dobrý nákvět
30-36	GLADIRIS	10	vyjímečně dlouhý klas, vynikající nákvět a uspořádání
	SAMBA	9	dlouhý klas, pěkný nákvět, rovný
	CLARENCE'S CHOICE	9	dlouhý klas, nádherný nákvět a uspořádání
	KIRI	8	středně dlouhý klas, rovný dobrý nákvět
40-46	LADY JANE	10	dlouhý klas, rovný, pěkný nákvět
	BARDEJOVSKÉ KUP.	9	klas dlouhý, hezký nákvět a uspořádání
	GANTULGA	8	klas delší, dobrý nákvět
50-56	MAJKA	10	delší klas, dobrý nákvět, rovný
	MARTIN JBC	9	klas dlouhý, pěkný nákvět, rovný
	ISLE OF MAN	9	klas středně dlouhý, dobrý nákvět
58	ČERNÝ KÁMEN	10	krásný dlouhý klas, rovný, pěkný nákvět
	ČERNÝ DRAHOKAM	9	dlouhý klas, rovný, pěkný nákvět
	PEKELNÝ ČERT	9	dlouhý klas, rovný, pěkný nákvět a usp.
70-76	MARSIANKA	10	klas dlouhý, rovný, výborný nákvět
	PULCHRITUDE	9	klas dlouhý, rovný, dobrý nákvět
	ALVÍNA	8	klas středně dlouhý, výborný nákvět a usp.
	LEVANDULOVÁ KRAJKA	8	klas středně dlouhý, nákvět dobrý
78	30A	10	krásný dlouhý klas, rovný hustý, dvouřadé uspořádání, vynikající nákvět
	PURPUROVÝ SAMET	9	klas dlouhý, rovná a hustý, pěkný nákvět
80-86	MODERNA	10	klas středně dlouhý, vynikající nákvět, rovný
	DESTERA	9	klas středně dlouhý, rovný, dobrý nákvět
92-96	BOMBAJ	10	krásný dlouhý klas, vynikající nákvět, rovný
	12A	9	klas dlouhý, rovný, pěkný nákvět

Ostatní sorty s dobrými klasy a nákvětem

	FINAL TOUCH	535	7bodů, klas středně dlouhý, dobrý nákvět
	ANJA	353	7 klas delší, dobrý nákvět, rovný
	CORAL ISLE	335	7 klas delší, dobrý nákvět, rovný
	5A Dmský	337	7 klas středně dlouhý dobrý nákvět
	ČERNÝ ŠÍP	368	7 klas delší, dobrý nákvět
	KATEDRALA		7 klas delší, hezký nákvět, rovný
	ANNA LEORAH		7 klad delší, dobrý nákvět

Sorty se středními a kratšími klasy

28A Dmský	465	6	klas střední, rovný dobrý nákvět
67A Dmský	445	6	klas střední, rovný, dobrý nákvět
INTONACE	473	5	klas kratší, uspokojující nákvět
BROWN EYES	313	5	klas kratší, rovný, nákvět uspokojující

Sorty vyřazené ze seznamu v roce 2000

LAVENDER MASTERPIECE 475, MOONSHADOW 387, ČERVENÁ RŮŽE, GOLDEN GLORY 514, BEAUTY PAGE 442, KRISTIN 400, STRÍBRNÝ VÍTR

Sorty zlikvidované v roce 2000

CARAVAN 499 Euer 87 - začal měnit barvu, okraje zesvětlaly
6A Dmský, na květech tmavé skvrny s tmavé žíhání

Hodnocení dvaceti nejlepších sort v sezoně 2000

1. FIGARO, GLADIRIS	11. ANGELIKA
2. CLARENCE'S CHOICE	12. LADY JANE
3. ČERNÝ KÁMEN	13. BOMBAY
4. SYRÁKOV	14. MODERNA
5. LUCINKA	15. MAJKA
6. MARSIANKA	16. 10A
7. FANTASY BARBIE	17. 24A
8. MECENÁŠ	18. PURPUROVÝ SAMET
9. ALVÍNA	19. PEKELNÝ ČERT
10. ALHAMBRA	20. 12A

Celkové hodnocení sezony roku 2000

Celkově byly klasy dlouhé, rovné s dobrým nákvětem a vybarvením. Některé sorty, které dále pěstuji, jsem nehodnotil, protože byly vysazeny v malých hlízách. Dvě sorty jsem byl nucen vyřadit, CARAVAN degeneroval a u 6A šlo zřejmě o virosu. Hodnocení bylo dosti těžké, klasy délkou a rovností, nákvětem byly dosti vyrovnané. Brut vysety v roce 2000 pěkně vzešel a u některých sort vyrostly pěkné hlízkky. Celkově jsem s hlízkami narostlými z brutu spokojen.

MEČÍKY Z VÝCHODNÍ EVROPY

Petr Mímránek

Mezi našimi pěstiteli získávají v poslední době velkou oblibu mečíky dovezené z bývalého sov. svazu. Jsou většinou velkokvěté, zdravě rostou a dobře se množí, vytváří velké bruty s dobrou klíčivostí. Asi před 12 lety bylo dovezeno několik odrůd, z nichž tři si získaly velkou oblibu, jsou to JANTARNAJA BALTÍKA, MARSJANKA, a ŠOKOLADNICA. Od té doby z oblasti Moskvy nebyly dovezeny žádné novinky, ani nevím o nějakých bližších kontaktech a výměnách mečíků s pěstiteli z Ruska. Zajímavý katalog pravidelně zasílá pouze Aldonis Verinš z Litvy a šlechtitel Paulius Ciplijauskas z Lotyšska, o kterém jsem již informoval.

Nyní seznam odrůd, které byly přivezeny, rozmnoženy a vyselektovány z brutu na Slovensku v Bratislavě a pak se rozšířily k nám.

- 500 BALET NA LDU Jevdokimov 1987
  - 521 ZVUKI SAKSOFONA Gromov 1984
  - 523 JANTARNAJA BALTÍKA Gromov 1985
  - 532 SOLNEČNAJA SERENADA Ardabevskaja 1986
  - 534 MOLODUŠKA Gromov 1983
  - 434 ŠELKOM VYTKANYJ Ardabevskaja 1986
  - 441 RUMJANNYE ŠČEČKI Gromov 1988
  - 546 ROZOVOE KRUŽEVO Mirošničenkova 1980
  - 554 PERVOMAJ Gromov 1988
  - 556 KRASNAJA MOSKVA Mirošničenkova 1985
  - 563 PERVOE SVIDANIE Gromov 1984
  - 566 OŠTANOVIS MGNOVENIE Gromov 1986
  - 567 MALINOVYJ ZVON Zacharčuk 1985
  - 571 MARSJANKA Murin 1987
  - 476 LILAVAJA MANTIJA Balčikonis 1987
  - 483 ALINA Balčikonis 1988
  - 492 ŠOKOLADNICA Jevdokimov 1981
  - 465 KUDESNIK Volfovič 1989
  - 500 BUREVESTNIK Murin 1985
(z materiálů Jaroslava Kovaříka)
- A nyní výběr z katalogu pana Verinše, napřed novinky pro rok 2000

355 BILBERRY BEAUTY (Ruffled Velvet x Brown Classic) M

Krásně klasicky zkadeřená, velmi čisté červené květy, pevné klasy, s dobrou stavbou květů a substancí. 25 puků, 10 otevírá.

- 298 BROWN BABY (299 Olivia x 396 Ashram) EM
Krásně zkadeřená tmavě hnědá s mahagonovými stíny. Senzační malá gladiola s dobrou substancí a texturou. 24 puků, 7-8 květů otevřeno.
- 213 BUTTERFLY KISS (Curling Atoll x Muriel) E
Moderně zkadeřená, čisté žluté květy s karmínově ostrou barvou na vnitřních petálech. Je ideální pro exhibice a též řez. Velmi krásná. 23-24 puků, 8 otevírá.
- 311 CREAM FRESH (Sun Daughter x Milky River) EM
Krémově žlutá s neodmyslitelným zkadeřením a zelenými stíny na petálech, 26 puků, 9 květů otevřeno.
- 311 CREME LADY (Aubrey Lane x Buttermilk) EM
Slonovinově krémové květy, krásně zkadeřené, 22 puků, 9 otevřených květů, které mají současně fialové stíny na okrajích, pikotáž. Květy mají výbornou substancí, jsou voskové. Velmi krásné, oblé hlízy, zdravě a odolně počasí.
- 393 DOUBLE BROWN (Brown Classic x Brown Wave) EM
Vnitřní petály zkadeřené a červeně hnědé, venkovní petály brusinkově hnědočervené, tedy dvě čisté hnědé barvy. Krásná substance a soufadtost květů, zelený habit a dlouhé řezové klasy. Jedna z nejkrásnějších gladiol na naší zahradě v roce 1999. 30 puků. 10 ot.
- 403 GREEN PARROT (Mermaid x Golden Ecstasy) M
Zkadeřená v čisté barevné substancí středně zelenožluté, s malým růžovým očkem v hrdle. Barevná kombinace je velmi harmonizující 24-25 puků, 9-10 otevírá. Jedna z nejlepších v této barevné skupině.
- 511 IVORY ROSE (Ivory Tower x Drifted Sensation) M
Velké zkadeřené slonovinově krémové květy s karmínovým středem. Zdravá a pevné klasy. Velmi dobře se pěstuje z brutu. 25-26 puků.
- 477 LAVENDER HEART (Lavender Masterpiece x Lavender Ruffles) M
Jemně zkadeřené, purpurově levandulové květy s červeně purpurovými krásnými petály a svítivým centrem. Velmi dobrá substance petálů, rovné klasy, výborné k řezu, zdravý a množivý. 24-26 puků, 10 otevírá.
- 569 NIGHT MAGIC (Evening Girl x Night Secret) M
Velké, krásně zkadeřené květy, brilantově tmavě růžové s krémovými stíny v hrdle. 25 puků, 9 otevřených květů současně. Absolutně odolný počasí, klasická krása. Stavba květů v klase je výborná. Zdravě a uniformě se pěstuje, má perfektní klasy k řezu.

Jeden z našich nejlepších v roce 1999. Výborná kvalita pro další křížení.

- 214 **SUNRISE WONDER** (Baby Love x Sole Mio) EM
Atraktivně krásně zkadeřené čisté žluté květy s 22 puky, 8 otevřenými
Petály jsou ohraničeny expresivním trásněním. Dělá krásné klasy i
z malých hlíz. Je ideální pro řez, s dobrou substancí a velmi zdravý.
- 577 **WHITE FACE** (Poetik x Night Secret) M
Moderně zkadeřený třibarevný. Tmavě fialový s krémovými linkami
a se svítivě žlutým okem v středu květu. Uprostřed oka je expresivní
malý purpurový bod. Barevný harmonie je výborná. 24-25 puků,
Zdravě roste, pevný a uniformní klas.
- 413 **YELLOW SPLENDOR** (Golden Ecstasy x Sole Mio) M
Jemně zkadeřený, žlutý s tmavě žlutým středem. 27 puků.
Substance a zdravotní stav výborný. Narůstají dlouhé pevné stonky,
Náš nejlepší v roce 1999.

ODRŮDY INTRODUKOVANÉ V LETECH 1993-99

- 233 AURELIA Verinš 99 EM
476 AUTUMN BREEZE Verinš 96 LM
445 AUTUMN GATE Protizans 99 EM
143 BABY LOVE Verinš 95 VE
400 BESTSELLER Verinš 95 EM
258 BLACK BIRD Zakis 98 M
458 BLACKWOOD Verinš 93 M
456 BRITANIA Grube 96 M
399 BROWN CLASSIC Verinš 99 M
497 BROWN NIGHT Verinš 99 M
397 BROWN WAVE Verinš 99 M
566 CARDINAL Lukosevicius 93 M
411 CHANSONETTE Zakis 97 EM
565 CHARMING GIANT Verinš
261 CHARTREUSE RUFFLES Verinš 97 EM
590 CHESNUT BEAUTY Lukosevicius 95 M
471 COLD SOFTNESS Zakis 99M
467 COUNTRY PRIDE Verinš 94 M
311 CREAM CORONA Verinš 96 EM

- 258 DAVE'S MEMORY Verinš 84 EM
414 DARLING Verinš 94 M
511 DRIFTED SENSATION Verinš 98 M
276 EDNA Kiiv 95 EM
463 EOS Zakis 98 M
400 ETERNAL FEMININE Verinš 95 M
468 EVENING GIRL Verinš 97 M
152 FASCINATION Verinš 96 E
413 FIJI Lukosevicius 96 M
443 FLAMINGO DAWN Lukosevicius 97 M
473 FLOWER'S SCULPTURE Zakis 98 M
401 FORTUNE TELLER Zakis 97 M
305 GIRSTUPIS Lukosevicius 99M
415 GOLDEN ECSTASY Verinš 95 M
415 GOLDEN GODDES Zakis 98 EM
416 GOLDEN HOME Verinš 94 M
412 GOLDEN LACE Zakis 97 M
412 GOLD EAR Verinš 98 EM
414 GOLD GALORE Verinš 96 EM
413 GOLD HARMONY Verinš 98 LM
333 GOLD MONGREL Verinš 98
537 GOOD LOOKING Verinš 98 EM
333 GREEN APOLLO Verinš 99 M
402 GREEN CALM Zakis 97 EM
461 HEAVEN LIGHT Zakis 99 M
421 HONEY PIE Verinš 99 M
375 JANUS DAUGHTER Verinš 98 EM
377 JANUS SONG Verinš 99 EM
197 JOLLY FACE Verinš 98 M
373 KAROLINA Lukosevicius 97 M
413 KURLAND AMBER Zalums 99 EM
433 LOLITA Muhlinkis 98 EM
445 LOVE AFFAIR Verinš 97 EM
266 LOYALIST Verinš 98 EM
313 LUNAR WALTZ Verinš 98 M
404 MERMAID Verinš 95 M

411 MILKY RIVER Zakis EM
 500 MORNING GIRL Verinš 98 M
 311 MOTHER-OF-PEARL Verinš 99 M
 511 MOUSSELINE Verinš 97 EM
 368 MY LOVE Verinš 93 M
 447 NIDA Lukosevicius 97 M
 468 NIGHT PASSION Zakis 98 M
 469 NIGHT SECRET Verinš 98 M
 521 NIMBUS Verinš 95 M
 468 NIRVANA Verinš 98 M
 354 NOSTALGIA Verinš 98 EM
 545 ONLY YOU Verinš 93 M
 323 ORANGE CLOUD Zakis 98 M
 445 PINK CLASSIC Zakis 98 LM
 363 PORCELAIN DOLLY Zakis 98 M
 247 PRETTY JULIA Verinš 99 E
 427 PRETTY WOMAN Verinš 93 EM
 478 PURPLE ARROW Zakis 98 M
 277 PURPLE JANUS Verinš 99 M
 278 PURPLE PIROUETTE Verinš 99 LM
 412 QUEEN OF SUN Vinkelis 98 M
 568 RASPBERRY CLOUD Verinš 93 EM
 253 RED POINT Verinš 98 M
 255 RED RIDING HOOD Verinš 95 E
 447 RENAISSANCE Zakis 99 M
 366 ROSE GLITTER Zakis 97 EM
 463 ROSE SPIRIT Zakis 99 M
 266 ROYAL SILK Verinš EM
 563 SECOND COCTAIL Zakis 98 M
 437 SENORITA Dipans 99 M
 576 SHAMAN Lukosevicius 93 E
 423 SOLVEIGA Lukosevicius 96 EM
 513 SPLENDID LADY Verinš 98 M
 354 SPLENDID VISION Verinš 99 M
 203 SPRING FRESHNESS Verinš 98 EM
 363 STELLA Verinš 98 M

468 SUMMER NIGHT Zakis 99 M
 312 SUN LOVER Verinš 99 M
 341 SUN TRACK Verinš 98 EM
 500 SWAN POND Verinš EM
 476 THE TENTH WAVE Zakis 97 M
 337 THREE MUSKETEERS Vinkelis 98 LM
 265 TINY CHERUB Verinš 98 EM
 478 VIOLENCE Grube 97 M
 267 VIOLET DAWN Verinš 98 M
 377 VIOLET JANUS Verinš 99 M
 475 VIOLET JOY Verinš 96 M
 300 VIRGINITY Verinš 96 M
 421 WAX VISION Zakis 99 E
 400 WHITE LADY Zakis 97 M
 367 WINE RUFFELS Verinš 99 M

Mnoho z těchto odrůd získalo ocenění na výstavách v Litvě, v litevském symposiu i symposiu NAGC, též mnoho z nich se pěstuje u nás. Já jsem viděl kvěst PURPLE PIROUETTE, má nádhernou čistou tmavě fialově purpurovou barvu a červenavé očko, velikost spíše ve skupině 300 než je introdukce (200). Klas byl obdivuhodný, krásná stavba, 25 puků a nakvetlých 10 květů. Udělal semínka jako matka i otec. Dále jsem obdivoval MOTHER-OF-PEARL, která je krémově světle žlutá, přechází do čisté krémové a má růžové očko, barvy velmi příjemně ladí a květy jsou voskové, klas byl však kratší, 19 puků, ale uvidíme co dokáže z velké hlízy na rok. Již asi 3 roky pěstuji FASCINATION, drobnokvětou, velmi zářivě červeně oranžovou, která má pěkný pravidelný klas. Též VIOLENCE od Grubeho je velmi pěkná, pupurově fialová, voskovost a zkadeření v normálu, vytváří mnoho brutu. Další odrůdy pana Verinše pěstuje pan Koníček.

Já jsem nebral ohled ještě před několika lety na tyto odrůdy, ale pan Verinš se v posledních 3 letech velmi vylepšil. Produkuje barevně velmi atraktivní mečíky, hodně hnědých, žlutých a fialových, růžových je poskovnu. Též všechny nové odrůdy jsou zkadeřené a zdá se, hledí velmi na zdravotní stav. Ceny jsou 5, dokonce 7 US dolů za hlízu, takže pan Verinš například v přepočtu chce za DOUBLE BROWN 280 Kč, což jsou ceny jen pro američany a ne pro evropany z bývalých soc. států. Můžeme se však poučit, pokud prodá za tyto ceny, přejme mu to. Věřím, že mečíky pana Verinše se brzy v hojně míře rozšíří i do našich zahrad a na výstavy. Adresa: A.V.
 DAVE'S MEMORY GARDENS, P.O.Box 273 Riga -46, LV-1046 LATVIA

DENIVKOVÁ ČÁST

Křížit nebo nekřížit? (Erling Grovenstein, Jr)

Otázka: Dospělo už šlechtění denivek do svého zenitu? Měli bychom se připravit v nejbližší budoucnosti na stagnaci jejich šlechtění?

Odpověď: V této otázce se mezi řádky ukrývá předpoklad, že šlechtění denivek pozitivně ovlivňuje jejich vnější vzhled a celkový dojem a tak i jejich popularitu. Dosavadní výsledky jsou velmi dobré, ale můžeme očekávat podobný pokrok i v budoucnu?

Šlechtění, jako každá lidská činnost nemá snadno předvídatelnou budoucnost. Mají na ně vliv i ekonomické aspekty. Pokud bude poptávka po denivkách, které vypadají jinak a s odlišnými vlastnostmi od dnes běžně rozšířených denivek, budou šlechtitelé jistě schopni tento zájem uspokojit. Bezprostřední budoucnost denivek závisí především na členech American Hemerocallis Society. Úsilí a umění šlechtitelů nejlépe podpoříme nákupem a pěstováním nových hybridů, které se nám jeví jako nejlepší. Podporu si zaslouží i méně známí regionální šlechtitelé, pro něž mnohdy jedinou odměnou bývá náš zájem a ocenění.

Otázka budoucnosti šlechtění denivek má i své technické aspekty. Jaké další proměny vzhledu a dalších vlastností jsou žádoucí a při tom uskutečnitelné?

Pravděpodobně by nebylo vůbec lehké najít dva lidi, kteří by měli přesně stejný názor na to, co je vlastně žádoucí. Snazší by asi bylo odpovědět na to, co je technicky realizovatelné. Vyhlídky do nejbližší budoucnosti můžeme nejspíše odhadnout ze současného stavu šlechtění. Můžeme proto předpokládat, že by nemělo být nemožné vyšlechtit větší květy s překrásnými oky, jaké můžeme dnes vidět u drobnokvětých denivek Elizabeth Salterové. Denivky by pravděpodobně mohly mít ještě krásnější a rozmanitější barevné vzory a pikotáže než dosud. Vybarvení denivek může dosáhnout ještě čistších odstínů a u jejich květů se mohou uplatnit nové plastické efekty. Rozšířit se může dosavadní škála květních forem. Zatím můžeme sotva mluvit jen o začátku neobvyklých forem květů. Květy s dvojnásobným počtem květních plátků (double), pavoukovité (spiders) a Plnokvěté (polytepals) mohou být ještě ohromně vylepšeny. Téměř každá z dnešních denivek může být vylepšena – jestliže je např. výborná forma jejich květů, může mít zapotřebí zlepšit vybarvení, stavbu květenství nebo počet pupat. Nelíbilo by se vám také, kdyby denivky kvetly po celé tři měsíce, na rozdíl od pouhého měsíce? Toho by nemělo být nemožné dosáhnout. Všechny těchto výsledků lze dosáhnout klasickými prostředky šlechtění.

Podíváme-li se na denivky z doby, kdy se k nám dostaly z Číny, koho by napadlo, že za pouhých sto let šlechtění se dočkáme takové jejich dnešní krásy. Nejspíše ještě může dojít ke změnám, o jakých se nám zatím ani nezdá. A to jsme ještě nevzpomněli na případný import genů jiných rostlin do genového vybavení denivek prostřednictvím genového inženýrství.

Otázka: Měli by se šlechtitelé stále ještě věnovat šlechtění diploidních denivek anebo by měli soustředit své úsilí na šlechtění tetraploidů?

Odpověď: Na tuto otázku asi nejsou stejné názory. Pokud dáváte přednost diploidům, budete nakupovat a všemi prostředky šlechtit diploidy. Podobně tomu tak bude u tetraploidů. Je-li ale tato otázka myšlena jako které šlechtění je pro budoucnost denivek významější, diploidní nebo tetraploidní, je třeba hlubšího zamyšlení.

Jeden názor náleží těm šlechtitelům, kteří dávají přednost tetraploidům a mají za to, že všechny cenné vlastnosti diploidů už byly introdukovány tetraploidům během padesáti let intenzivního šlechtění a konverze kvalitních diploidů na tetraploidy. Takže přednosti tetraploidů už nevyžadují další zavádění diploidních genů a jsou na nich už zcela nezávislé.

Mnozí šlechtitelé se domnívají, že většina žádoucích charakteristických vlastností moderních denivek jsou recesivní znaky. Ty nebyly u původních přírodních denivek patrné, ale během dlouhých let šlechtění se ukázaly po mnoha generacích diploidů. Když si tento fakt uvědomíme, pak šlechtitelé tetraploidů musí být přesvědčeni, že veškeré žádoucí vlastnosti diploidů už byly objeveny. Je totiž daleko snazší recesivní znaky objevit u diploidů než na tetraploidní úrovni.

Tento závěr je ryze technickou záležitostí. Začneme uvažovat o genotypu diploidního typu se dvěma alelami Aa (kde A je dominantní k a) Tento diploid po samosprašení nám dá výsledné potomstvo v obvyklém poměru podle Mendelových zákonů (AA, Aa, Aa, aa), získáme tedy jednu čtvrtinu potomků aa, u nichž se mohou recesivní znaky projevit. Po samosprašení tetraploidního jedince genotypu Aaaa bude recesivních potomků pouze 1/36. Za předpokladu úplné dominance A tak můžeme spočítat, že četnost výskytu recesivních potomků u tetraploidů bude devětkrát nižší. Budeme-li chtít získat rostliny homozygotní pro dva páry recesivních genů, aabb pro diploid, aaaabbbb pro tetraploid, potom četnost takových potomků u tetraploidů bude $1/9 \times 1/9 = 1/81$ četnosti u diploidu. Pro tři žádané recesivní geny, u tetraploidu, tedy aaaabbbbcccc, bude četnost výskytu jen $1/9 \times 1/9 \times 1/9 = 1/729$ četnosti u diploidu. Budeme-li vyžadovat n recesivních genů, potom relativní četnost u tetraploidu bude n-tou mocninou 1/9, tedy $(1/9)^n$ relativní četnosti diploidu. Například pro 9 recesivních genů se sníží relativní četnost recesivních potomků tetraploidů na $1/387\ 420\ 489$ této relativní četnosti u diploidu. Genetikové jsou proto přesvědčeni, že polyploidie výrazně omezuje prosazení recesivních znaků.

Existuje ovšem určitá nejistota, podílejí-li se na kráse moderních denivek recesivní geny původních přírodních druhů, nebo se tyto recesivní geny objevily jako následky mutací v průběhu šlechtění. Mutace jsou považovány s velkou pravděpodobností za recesivní. Pokud tomu tak skutečně je, potom viditelná dědičnost recesivních znaků jako následků mutací bude u tetraploidů značně redukována ve srovnání s její dědičností u diploidů. To je také důvod proč se genetikové domnívají, že pokračující šlechtění na již objevené znaky u diploidů se teprve konverzí převádějí na tetraploidy.

Otázka: Existují modré denivky? Od jednoho z mých přátel jsem slyšel, že viděl katalog se skutečně modrými denivkami. Která je nejmodřejší současná denivka, kterou by bylo možno si objednat?

Odpověď: V současné době žádná skutečně modrá denivka neexistuje. V tomto názoru jsme se shodli všichni z našeho klubu True Blue Robin (skutečně modrých květů). Byli bychom velmi potěšeni, kdyby některý z rozlobených čtenářů tohoto článku nám poskytl přesvědčivý důkaz o tom, že se mýlíme. Já sám jsem také viděl nabídkové katalogy s fotografiemi modrých denivek. Když jsem si jednu z nich nechal poslat, zjistil jsem, že je ve skutečnosti purpurově červená. Barvy na diapositivěch a fotografiích bývají zavádějící. Barvy jsou závislé na použitém filmu, osvětlení květů při fotografování nebo používaných barevných filtrech. Mění se také zpracováním filmu nebo reprodukcí tiskem. Při dnešním digitálním zpracování obrázků je možné dosáhnout jakéhokoliv zabarvení, které si budete přát. Některé denivky se k modré barvě blíží více než jiné. Je to závislé i na individuálním názoru.

Z mých oblíbených denivek, které pěstují, mohu uvést NOBLE LADY (Moldovan 92). Je registrována jako růžově levandulová, ale mým očím se jeví jako šedě levandulová. Další je AZURE VIOLETS (Duncan J. 95). Podle registrace je její zabarvení chladného odstínu středně modrofialové. IN THE NAVY (Salter-E.H.93) je podle popisu levandulová s okem odstínu námořnické modři. V každém případě je nutné si udělat vlastní názor a vlastní výběr při prohlídce různých zahrad. I moje vlastní manželka mě přesvědčuje, že každý z nás vidí barvy jinak, ačkoliv se vůbec nepokládám za barvoslepého.

The Daylily Journal Vol. 55, č. 1, jaro 2000, str. 78-80

přeložil ing Jiří Černý

UMÍRÁNÍM PRO ŽIVOT

Bernie Rubinstein

Je všeobecně známo, že květy denivek žijí pouze jediný den, ale kolik z nás se zajímá o to, proč se toto zvláštní chování vyvinulo a jaký mechanismus způsobuje toto očividně předčasné umírání. Než na tyto otázky odpovíme, zamysleme se nejdříve nad jednou z ironií biologie: některé buňky organismu musí zemřít, aby tento organizmus mohl žít dále. Velmi dobrým příkladem tohoto druhu odumírání buněk je stadium formování prstů lidského zárodku. Ruka se zpočátku diferencuje jako struktura opatřená plovací blánou, ale buňky mezi tkáněmi pozdějších prstů nakonec začnou podléhat naprogramovanému odumírání. Pojem naprogramování používáme úmyslně, protože skutečně jde o geneticky řízenou tvorbu speciálních proteinů, způsobujících ve správném čase sebezničení určitých buněk. Takovýto naprogramovaný úhyn buněk je významný jev i u rostlin. Příkladem, kdy se i u nich uplatňuje naprogramovaná smrt buněk v průběhu vývoje, může být perforace

listů filodendronu, nebo vzduchem vyplněné dutiny lodyh nebo kořenů mnoha druhů rostlin. Ale u rostlin se tento jev vyskytuje i v pozdějších vývojových stadiích. Usmrcení a zbarvení se celých orgánů je někdy běžná součást jejich vývoje. Úplných orgánů rostlin! Představme si, že nějaké zvíře se zbaví v rámci běžné vývojové rutiny například nohy nebo nějakého vnitřního orgánu. Pro rostliny je to běžná záležitost, například Lithops, a podobné sukulenty se vlastně přeléváním živin celé staré rostliny do mladé reprodukuje, přetvářejí. Pro rostliny je to běžná záležitost, protože pokračují v růstu po celý svůj život a mohou ztracené orgány, na rozdíl od většiny živočichů nahradit.

Proč k této zdánlivě samodestruktivní praxi v průběhu evoluce dochází?

Rostliny se tímto způsobem zbavují struktur, jejichž udržování je příliš náročné na přísun živin. Náhorný je opad listů mnoha rostlin, ať už pokojových nebo rostoucích venku, které jsou zastíněny a nejsou už schopny vytvářet pro rostlinu potřebné živné látky, případně je to reakce na zkracující se den s bezprostřední hrozbou nebezpečně nízkých teplot. V obou případech rostlina cítí, že tyto listy se stávají nespolehlivými a začíná vytvářet chemické látky, které nakonec ničí buněčná pletiva těchto listů a v mnoha případech tak způsobují jejich padání.

Tak se dostáváme ke květům podobných jako u denivek. Na rozdíl od listů je jediným účelem květů přilákat opylovače a tak zajistit sexuální reprodukci. Zdá se, že přesně toto provádějí i květy denivek. Proč ale musí hynout jen několik hodin po začátku jejich funkce? Odpověď na to můžeme najít z části ve výzkumné práci Daniela Schoena z McGillovy university v Montrealu.

Výsledky jeho výzkumu ukazují, že u mnoha rostlin platí, že čím je květ větší, tím je kratší jeho život. Z toho vyvozuje, že rostlina na větší květ vynakládá tolik svých zásobních živin, že je energeticky výhodnější, když nechá tento květ uvadnout už po krátké době jeho otevření. Jinými slovy rostlina investuje své těžce nabyté živiny do tvorby velkého atraktivního květu, který zvyšuje pravděpodobnost úspěšného oplodnění. Ovšem pokud není květ bezprostředně opylen, je podle Dr. Schoena pro rostlinu levnější nechat květ uhynout, zastavit pro něj přísun živin, připravit na otevření další květ a vsadit vše na to, že bude příští den opylen. Samozřejmě, že existuje mnoho výjimek z tohoto pravidla.

K nejznámějším patří mnoho druhů orchidejí. Například květy druhu Phalaenopsis jsou otevřeny a vypadají přitažlivě po celé měsíce, ale jakmile jsou opyleny, začnou uvadat po několika hodinách.

Skutečnost, že květy denivek přežívají pouhý jediný den vzbudila pozornost mnoha dalších výzkumníků, zabývajících se programovaným úhynem rostlinných buněk. Jako první popsal výhody využití denivek při zkoumání stárnutí rostlinných orgánů Michael Reid z University of California. Se svými spolupracovníky zjistil a zaznamenal, jak oddělené květní plátky a dokonce i jejich části se vyvíjejí podle stejného programu jako původní květ, tj. zvětšují svou velikost, vybarvují se, stárnou a hynou jako zbytky květů dosud ponechané na rostlině. Někdy si můžete tento pokus sami zopakovat. Oddělte některé petaly květů, které by se měly pravděpodobně příští den otevřít, ponořte báze těchto květních plátek do

vody a pozorujte, co se bude dít. Jejich vývoj bude naprosto identický s podobnými květy ponechanými na zahradě.

Při otevření květu se kupodivu spouštějí ještě i další programy. Roderick Bielecki z Aucklandu na Novém Zélandu ukázal, jak jsou živiny intenzivně dopravovány do vyvíjejícího se květu asi 12 až 14 hodin po jeho otevření. Pak náhle dochází úplnému zastavení tohoto transportu a bezprostředně na to dochází ke stejné překotnému stejného typu živin nazpět z tohoto květu do dalších dosud se vyvíjejících květů. Jinými slovy rostlina si „uvědomila“ že květ brzy uhynie, takže mobilizuje rychlý přesun využitelných živin z květu, kterému hrozí brzký opad. Ve skutečnosti ještě dlouho potom, co květní plátky uvadnou, transportní systém pokračuje ve stahování živin.

Nyní se můžeme ptát, jaký signál (nebo jaké signály) iniciují programy doprovázející stárnutí a hynutí květu a přesně o jaké jde tyto samodestruktivní procesy. Domníváme se, že dnes už na tyto zajímavé otázky známe odpovědi. Některé z těchto odpovědí nám ve skutečnosti pomohou vytvořit deníky s květy, které vydrží mnohem déle než pouhý den, ale to bude předmětem dalšího pokračování tohoto článku.

The Daylily Journal 55/1, jaro 2000, str 14-16
přeložil ing. Jiří Černý

Jak pěstují rostliny *Rhodohypoxis*

P.Mimránek

Rhodohypoxis je drobná hlíznatá květina s malým válcovitým rhizomem. Při prohlížení diapozitivů z bot. zahrady Kirchstenbosh jsem si všiml, že květináček za sklem, plný překrásných jasně fial. červených květů má čitelnou ceduličku s krkolomným názvem *Rhodohypoxis baurii*. Květy jsou klasického tvaru, jako když děti v první třídě kreslí své první kopretiny. Jsou opravdu velmi nízké, 4-5 cm nad zemí o velikosti asi 1 cm, mezi malými asi 10cm dlouhými lístky, které jsou řemínkovité a hluboce žlábkované, na okrajích ochmýřené. Patří do rodiny květin s různými hlízkami, zvané Hypoxidaceae. Sem patří většinou nám neznámé rostliny, například *Empodium*, *Hypoxis*, *Spiloxene*, a další. Z nichž *Empodium* je maličká cibulovina a některé jiné jsou vyšší a rozličných barev a tvarů květů. Pro mne bylo velkým překvapením když jsem uviděl *Rhodohypoxis* v prodeji u nás letos na jaře v květináčcích na prodejní výstavě skalničkářů ve Zlíně. Takže jej nemám z JAR jako suvenýr, ale od zlínských skalničkářů i s lístečkem, kde je pojmenován zkomoleně *Rodohypoxis*, ale i vysvětlení, jak se úspěšně pěstuje. Že je to rostlinka krásná, nepochybuji, je však též odolná a velmi dlouho kvete, protože z jedné hlízky v květináči postupně od konce jara až do srpna se tvořilo postupně několik květů, které byly velmi trvanlivé. K máni byly v barvě bílé a bledě růžové. Nyní jsou hlízky stále v květináčcích zazimovány ve stud. skleníku, kdyby začalo více mrznout, přenesu je pro jistotu

do sklepa, protože v jejich domovině půda nepromrzá. V zimě musí být však v suchu, tak jako ve své domovině. Chlad okolo nuly by neměl být na závalu.

V knize Niel Du Plessise a Grahama Duncana „Bulbous Plants Of Southern Africa“ je nejen perokresba, ale i další informace. Na perokresbě je přesně znát, že jeden okvětní lístek z pěti je nesouměrný, což jsem si napřed myslel, že je to nějaká vada v kvetení, ale rostlina takhle opravdu vypadá. V knize se popisuje, že má 6 species, z nichž jedna roste v náhorních plošinách státu Lesotho a další rostou v severním Transvaalu a též uprostřed Natalu v pohoří Drakensberg. Byly objeveny v přírodě koncem minulého století a v Anglii kultivovány a šlechtěny. Vzniklo několik odrůd z *Rhodohypoxis baurii*, červený „Great Scot“ a růžové a bílé formy „Harlequin, Stella, Picta, a Garnet“. Rhizomy jsou jako obaleny papírovou lepenkou v mnoha vrstvách. Plody jsou malé kapsule s drobnými černými semínky.

Tento zakrslý rod květin je ideální pro pěstování v kontejnerech, nebo v drenážovaných kamenitých částech skalky na plném slunci. Kontejnery můžete zasadit brzy na jaře do skalky a pak na zimu vložit do písku, písek by měl být velmi nízkou vlhkost aby rhizomy neseschly a přezimovat venku v dobře bezmrze zakrytém pařeništi, nebo v chladném sklepě. Velmi brzy na jaře se mohou přirychlit v pařeništi a nebo koncem dubna dát na stanoviště. Milují plné slunce! Rozsazují se na jaře, když začínají rašit a to 1 cm hluboko.

Za vegetace a kvetení zaléváme, mohou se pěstovat i v 4 cm až 10cm květináčích v kaktusovém skleníku, což jim velmi vyhovuje. Sebraná semínka se vysévají koncem zimy, kvetou druhým rokem. Až skutečné setkání s touto květinou vám řekne, jak je krásná.

Redakční rada přeje svým milým čtenářům mnoho zdraví a štěstí v Novém roce 2001 a třetím tisíciletí